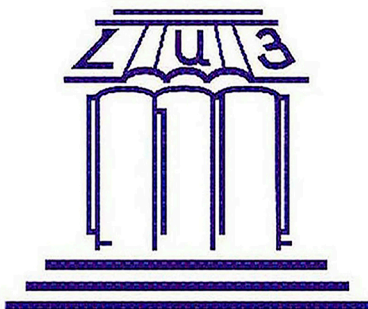

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

5353

059

n-23

2010

ԴԱՆԻԷԼ Յ. ԴԱՅԻՍՅԱՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՅԱՅՈՒՆ
ՏՄԲԵՅՈՅՅԸ

1924

ՆՈՂՈՂ ՏՄԲՈՅՆ

ԾԱՆՈՒ

059

Դ-23

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ
ՍՐՃԱՐԱՆ
ՔԱՅԵ ԱՐՄԵՆԻԱ
ԳՐԻԳՈՐ ԲԱՊԵՌՍԵԱՆ

«Կրաֆ Իկնատիէֆ» ժողովրդիկ և Սոֆիա

Բոլոր արև Հայերը որոնք Սոֆիա կ'ու-
զան, թող հանդիպին անդամ մը մեր սր-
ճարանը ուր պիտի գտնեն համեղ սուրճ և
ինչպէս նաև արագ սպասարկութիւն:

Մեր սրճարանը կեդրոնատեղին է հայ
մատուորական եւ առեւտրական գառակարգի
պատկանողներուն, և ուր միակ կարելի է
գտնել անսնցմէ մէկը կամ միւրը, ինչպէս
նաև զիւրաւթիւններ կը տրուին այս ու արեւ
դոյժով հետաքրքրուողներուն հասցէներու
ու փնտառութիւններու վրայ:

Սրճարանը կը գտնուի քաղաքին ամե-
նայաւ կեդրոն տեղին վրայ, մաքուր կահա-
ւորումով միտկը ըլլալով:

Անդամ մը այցելողը ինքնին պիտի հա-
մարտի:

059

Դ-23

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅՈՒՆ
ՕՐԱՅՈՅՅԸ

1924

(ՆԱՀԱՆՁ ՏԱՐԻՈՅՆ)

Quaratus

ԴԱՆԻԷԼ ՌԱԶՎՐԱԹԼԵԱՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ ՏՕՆԵԼԻ ԵՆ

ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԵՒ ԿԻՐԱԿՆԵՐԸ

Յունուար 1 Նոր Տարի

» 7, 8 Ծնունդ

» 31 Ն. Վ. Թ. Պորիսի ծննդ. օր

Մարտ 4 Պուլկարիոյ ազատութիւնը

Մայիս 24 Ս. Քիրիլի Մէքօսի

Հոկտ. 4 Ն. Վ. Թ. Պորիսի գահակալութիւնը

» 5 Պուլկարիոյ անկախութիւնը

Նոյմ. 8 Տիմիքրով սէն

» 27 Յաղթանակի օր

ԳԻՐ ՏԱՐԻՈՅՆ 20

Բուն ձայները Ա.Զ Բ.Զ. Գ.Զ. Դ.Զ.

Աջակողմեան դատուն են բուն Բարեկեց.

2 39390-67

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

1	Գ.Ն.	Գ.Ն. ՏԱՐԵՄՈՒՏ: Սրբ. Թեոփանցայ Էպիսկոպ.
2	Գ.Ն.	Գ.Ն. Պանի
3	Ե.Ն.	Գ.Ն. Սրբ. Կոստանացի Ինդրոսի Է. Դոմնայի
4	Ուր.	Գ.Ն. Պանի
5	Շր.	Ա.Ն. Սրբ. Դաւրի մարգար. Է. Յակոբայ առաքել.
6	Կիր.	Ա.Ն. Է. Կիրիլի յիսնակաց (պատկ. դնել)
7	Բ.Ն.	Բ.Ն. ՍՐԲ. Սեւակնոսի նկւղի. (պատկ. դնել)
8	Գ.Ն.	Բ.Ն. ՍՐԲ. առաքելոցն Պետրոսի Է. Պոլոնի
9	Գ.Ն.	Գ.Ն. Պանի
10	Ե.Ն.	Գ.Ն. Սրբ. որդոց Որոման. Յակ. առաք. Է. Յովն.
11	Ուր.	Գ.Ն. Պանի. (Բարեկեցական պահոց ծննդեան)
12	Շր.	Գ.Ն. Պանի Տօն Սուրբ Բարդղի Հայրապետին
13	Կիր.	Ա.Ն. » 2. ԿԻՐԱԿԻ
14	Բ.Ն.	Ա.Ն. »
15	Գ.Ն.	Բ.Ն. »
16	Գ.Ն.	Բ.Ն. »
17	Ե.Ն.	Գ.Ն. »
18	Ուր.	Գ.Ն. ճրագալոյց ծննդեան Է. Աստուածայայտներ.
19	Շր.	Գ.Ն. ՏՕՆ ՏՆՆԴ. ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՆՈՒԹԵԱՆ
20	Կիր.	Գ.Ն. Բ. ՕՐ ՏՆՆԴԵԱՆ (ՅԻՇԱՏԱԿ Մ.ՌԵԼՈՅ)
21	Բ.Ն.	Ա.Ն. Գ. օր ծննդեան
22	Գ.Ն.	Ա.Ն. Գ. »
23	Գ.Ն.	Բ.Ն. Է. »
24	Ե.Ն.	Բ.Ն. 2. »
25	Ուր.	Գ.Ն. Է. »
26	Շր.	Գ.Ն. ՏՕՆ ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ
27	Կիր.	Գ.Ն. Ա. ԿԻՐ. ԶԿՆԻ ՏՆՆԴԵԱՆ (Պատկ. դնել)
28	Բ.Ն.	Գ.Ն. Սրբ. Յովնանու Կարապետին
29	Գ.Ն.	Ա.Ն. Սրբ. Պետրոսի Հայր Վլասայ Էպիսկ.
30	Գ.Ն.	Ա.Ն. Պանի
31	Ե.Ն.	Բ.Ն. Սրբ. Անտոնի, Տիմոնի Պարսամայ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

1	Ուր.	Բիլ. Պանի
2	Շր.	Դժ. Սրբ. Թեաքազի բազ. և մանկանցն ել Լուսի
3	Կիր.	Դիլ. Բ. Կիր. ԶԿՆԻ ՄՆՆԴԵԱՆ (Պաակ դնել)
4	Բշ.	Դժ. Սրբ. Կիրակոսի և Զուգիայի
5	Դշ.	Դիլ. Սրբ. Վառանայ Դոդր. և զիննայ Կուսին
6	Դշ.	Աձ. Պանի
7	Եշ.	Աձ. Սրբ. Եզիննայ, Մակարիոսի և այլն
8	Ուր.	Բշ. Պանի
9	Շր.	Բ. Սրբ. հայրապետի, Արամայի, Կիրակի և այլն
10	Կիր.	Դժ. Գ. Կիրակի ԶԿՆԻ ՄՆՆԴԵԱՆ (Պաակ դնել)
11	Բշ.	Դիլ. Սրբ. Եզիննայ Կուսին և հորն Փլիպպոսի
12	Դշ.	Դժ. Սուրբ Անիսի Զորավարին
13	Դշ.	Դիլ. Պանի
14	Եշ.	Աձ. Սուրբ Անգրիանոսի և այլն
15	Ուր.	Ակ. Պանի
16	Շր.	Բձ. Սուրբ Իրիգորի Աստածաբանին
17	Կիր.	Բիլ. Դ. Կիրակի (ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ ԱՌԱՋԱՌՈՐԱՑ)
18	Բշ.	Գձ. Պանի առաջառաջ
19	Դշ.	Գիլ. » »
20	Դշ.	Դժ. » »
21	Եշ.	Դիլ. » »
22	Ուր.	Աձ. » »
23	Շր.	Ակ. Սուրբ Սարգիս Զորավարին
24	Կիր.	Բձ.
25	Բշ.	Բիլ. Սուրբ Ասովմեանց Զորավարացն
26	Դշ.	Գձ. Սուրբ Սուրբաանց վկայիցն
27	Դշ.	Գիլ. Պանի ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋ
28	Եշ.	Դժ. Սուրբ Ոսկեանցն
29	Ուր.	Դիլ. Պանի

ՄԱՐՏ

1	Շր.	Աձ. Սուրբ Իսահակայ Պարեկի Զայրապետին
2	Կիր.	Ակ.
3	Բշ.	Բձ. Սուրբ Մարկոսի և Յակոբոսի
4	Գժ.	Բիլ. Սուրբ Դեանդեանց Բանանայից
5	Դժ.	Գձ. Պանի
6	Եժ.	Գիլ. Ս. ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ԶՈՐ. և 1036 ՎԿԱՑԻՑՆ
7	Ուր.	Դժ. Պանի
8	Շր.	Դիլ. Ի. Պրոտյ Ա. Ժողովուրդ 150 հայրապետաց
9	Կիր.	Դիլ. ԲՈՒՆ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ
10	Բշ.	Աձ. Ա. or Մեծի Պանի
11	Գժ.	Ակ. Բ. » »
12	Դժ.	Բձ. Գ. » »
13	Եժ.	Բիլ. Դ. » »
14	Ուր.	Գձ. Ե. » »
15	Շր.	Գիլ. Զ. » »
16	Կիր.	Դժ. Բ. Կիրակի ՔԱՌԱՆՈՐԴԱՑ
17	Բշ.	Դիլ. Բ. or Մեծի Պանի
18	Գժ.	Աձ. Թ. » »
19	Դժ.	Ակ. Ժ. » »
20	Եժ.	Բձ. Ժ. » »
21	Ուր.	Բիլ. Ժ. » »
22	Շր.	Գձ. Ժ. » » Ս. Կիրակի Երզն. հայրապետի
23	Կիր.	Գիլ. Գ. Կիրակի ԱՆԱՌԱԿԻՆ
24	Բժ.	Գձ. Ժ. or Մեծի Պանի
25	Գժ.	Դիլ. Ժ. » »
26	Դժ.	Աձ. Ժ. » »
27	Եժ.	Ակ. Ժ. » »
28	Ուր.	Բձ. Ժ. » »
29	Շր.	Բիլ. Ի. » » Ս. Յովն. Երզն. հայրապետի
30	Կիր.	Գձ. Դ. Կիրակի ՏՆՏԵՍԻՆ
31	Բժ.	Գիլ. Ի. or Մեծի Պանի

ԱՊՐԻԼ

1	ԳՂ.	Դձ.	Իգ. or Մեծի Պահոց
2	ԴՂ.	Դկ.	Իգ. » » »
3	Եւ.	Աձ.	Իե. » » »
4	Ուր.	Ակ.	Իգ. » » »
5	Շր.	Բձ.	Իե. » Սրբ. Քառանից Մանկանց
6	Կիր.	Բկ.	Ե. ԿԻՐԱԿԻ ԴԱՍՏԱՌՐԻՆ
7	Բւ.	Գձ.	Իր. or Մեծի Պահոց
8	Գւ.	Գկ.	Լ. » » »
9	ԴՂ.	Դձ.	Լա. » » »
10	ԵՂ.	Դկ.	Լր. or Մեծի Պահոց
11	Ուր.	Աձ.	Լգ. » » »
12	Շր.	Ակ.	Լդ. » Սրբ. Գրիգորի Լուս. մասն ի վերապա
13	Կիր.	Բձ.	Զ. ԿԻՐԱԿԻ ԴԱՍՏԱՌՐԻՆ
14	Բւ.	Բկ.	Լգ. or Մեծի Պահոց
15	Գւ.	Գձ.	Լե. » » »
16	Դւ.	Դկ.	Լը. » » »
17	Եւ.	Դձ.	Լը. » » »
18	Ուր.	Դկ.	Խ. » » »
19	Շր.	Աձ.	Յիւստակ Է Ղազարու Յարութեան
20	Կիր.	Ակ.	ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ Է ԱՆԵՏՈՒՐ
21	Բւ.	Բձ.	Աւագ Երկուշաբթի
22	ԳՂ.	Բկ.	» Երեքշաբթի
23	Դւ.	Գձ.	» չորեքշաբթի
24	Եւ.	Գկ.	ՈՏՆԱԼՈՒՄ, ՏՈՆ ԲԻՐԱՌՐԻՆ ՆԱԶՍԱԿԱՑ
25	Ուր.	Դձ.	Աւագ ուրբաթ, Յիւստակ չարչարանաց
26	Շր.	Դկ.	» Եաբաթ, ՃՐԱԳԱԼՈՑՑ
27	Կիր.	Աձ.	ԶԱՏԻԿ, ՏՈՆ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ
28	Բւ.	Ակ.	Բ. ՕՐ ԶԱՏԻԿ (ՅԻՇԱՍԱԿ ՄԵՌԵԼՈՑ)
29	Գւ.	Բձ.	Գ. » »
30	Դւ.	Բկ.	Դ. » »

ՄԱՅԻՍ

1	Եւ.	Գձ.	Ե. or Զատիկ
2	Ուր.	Գկ.	Զ. » »
3	Շր.	Դձ.	Յշկ. գլխաւան սրբ. Յովնանուն Մկրտչին
4	Կիր.	Դկ.	ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ «պտակ դնել»
5	Բւ.	Աձ.	Թ or Յիւնաց
6	Գւ.	Ակ.	Ժ » »
7	Դւ.	Բձ.	Ժա » »
8	Եւ.	Բկ.	Ժբ » »
9	Ուր.	Գձ.	Ժգ » »
10	Շր.	Գկ.	Ժդ » »
11	Կիր.	Դձ.	ԱՇԽԱՐՀԱՍԱԴՐԱՆ Կանանց կիր. «պտակ դնել»
12	Բւ.	Դկ.	Ժդ or Յիւնաց
13	Գւ.	Ակ.	Ժէ » »
14	Դւ.	Ակ.	ԺԸ » »
15	Եւ.	Բձ.	Ժթ » »
16	Ուր.	Բկ.	Ի » »
17	Շր.	Գձ.	Իա » »
18	Կիր.	Գկ.	ԿԱՐՄԻՐ ԿԻՐԱԿԻ (պտակ դնել)
19	Բւ.	Դձ.	Իգ or Յիւնաց
20	Գւ.	Դկ.	Իդ » »
21	Դւ.	Աձ.	Իե » »
22	Եւ.	Ակ.	Իձ » »
23	Ուր.	Բձ.	ԻԷ » »
24	Շր.	Բկ.	ԻԸ » »
25	Կիր.	Գձ.	ՏՈՆ ԵՐԵՒՄԱՆ ՍՐԲՈՑ ԽԱԶԻՆ (ՊՍԱԿ)
26	Բւ.	ԳԿ	Լ or Յիւնաց
27	Գւ.	Դձ.	ԼԱ or Յիւնաց
28	Դւ.	ԴԿ	ԶՐԳ ՏԱՐԻՐԶ. ԱՆԿԻ. ՀԱՅ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
29	Եւ.	Աձ	ԼԳ or Յիւնաց
30	Ուր.	Ակ	ԼԴ or Յիւնաց
31	Շր.	Բձ	ԼԵ or Յիւնաց

Յ ՈՒՆԻՍ

1	ԿԻՐ.	ԲԼ. Զ. ԿԻՐԱԿԻ ՅԻՆԱՆՑ (ՊՍԱԿ ԴՆԵԼ)
2	ԲԵ.	ԳԶ. ԼԼ. or Յիմանց
3	ԳԵ.	ԳԼ. ԼԼ. » »
4	ԴՆ.	ԴԶ. ԼԼ. » »
5	ԵՆ.	ԴԼ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՅԵՐԿԻՆՍ
6	ՈՒՐ.	ԱԶ. ԽԱ. or Յիմանց
7	ՇՐ.	ԱԼ. ԽՐ. » »
8	ԿԻՐ.	ԲԶ. ԵՐԿՐՈՐԴ ԾԱՂԻԱԶԱՐԴ (ՊՍԱԿ)
9	ԲԵ.	ԲԼ. ԽՂ. or Յիմանց
10	ԳԵ.	ԳԶ. ԽԼ. or Յիմանց
11	ԴԵ.	ԳԼ. ԽՂ. » »
12	ԵԵ.	ԴԶ. ԽԼ. » »
13	ՈՒՐ.	ԴԼ. ԽՂ. » »
14	ՇՐ.	ԱԶ. ԽՐ. » »
15	ԿԻՐ.	ԱԼ. ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍ (Բարեկ. Եղիսիան սյանոց)
16	ԲԵ.	ԲԶ. Բ. or Հոգեգալսեան
17	ԳՆ.	ԲԼ. Գ. » »
18	ԴԵ.	ԳԶ. Դ. » »
19	ԵԵ.	ԳԼ. Ե. » »
20	ՈՒՐ.	ԴԶ. Զ. » »
21	ՇՐ.	ԴԼ. Է. » »
22	ԿԻՐ.	ԱԶ. Ա. ԿԻՐ. ՅԱՐՈՒԹ. ՅԻՇԱՏԱԿ ԵՂԻԱ ՄԱՐԳԱՐԵԻ
23	ԲԵ.	ԱԼ. Սուրբ Կուսանանացն Հոփսիոնեանց
24	ԳԵ.	ԲԶ. Սուրբ Կուսանացն Գայիանեանց
25	ԴԵ.	ԲԼ. Պանի
26	ԵԵ.	ԳԶ. Ս. Յովն. Կարապետին և Աթանազիոնայ Եպ.
27	ՈՒՐ.	ԳԼ. Պանի
28	ՇՐ.	ԴԶ. ՍՈՒՐԲ ԼՈՒՍԱԿՈՐԶԻ ՅԵԼԻՑՆ Ի ՎԵՐԱՊԷՆ
29	ԿԻՐ.	ԴԼ. ՏՈՆ ԿԱԹ. ԵԿԵԼԵՑԻՈՑ Ս. ԷԶՄԻԱՍՆԻ
30	ԲՆ.	ԱԶ. Սուրբ Մանկանցն Բեթղեմի

Յ ՈՒԼԻՍ

1	ԳԵ.	ԱԼ. Սուրբ Կուսանացն Նունեայ և Մանեայ
2	ԴԵ.	ԲՃ. Պանի
3	ԵԵ.	ԲԼ. Սուրբ Իշխանացն Սանակայ և Յովսեփայ
4	ՈՒՐ.	ԴՃ. Պանի
5	ՇՐ.	ԴԼ. Սրբ. Ներսէսի հայր. և Խարայ Եպիսկ.
6	ԿԻՐ.	ԴՃ. Գ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ ՀՈԳԵԳԱԼՍԵԱՆ
7	ԲՆ.	ԴԼ. Պանի Սուրբ Եպիսկոսն Կիսրացայն
8	ԳԵ.	ԱՃ. » Սրբ. Կոստանդիանոսի քաղ. և մօրն Հեղ
9	ԴԵ.	ԱԼ. »
10	ԵԵ.	ԲՃ. » Սուրբ Թէոդիսոնի Դաղասացոյն
11	ՈՒՐ.	ԲԼ. »
12	ՇՐ.	ԴՃ. ԳԻԻՏ ՆՇԽ. Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱԿՈՐԶԻՆ
13	ԿԻՐ.	ԴԼ. Դ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ ՀՈԳԵԳԱԼՍԵԱՆ
14	ԲՆ.	ԴՃ. ԴՍ. Վկայիցն Անտոնիոսի, Թէոփիլոսի
15	ԳԵ.	ԴԼ. ՏՈՆ Սուրբ Դանիէլի Մարգարէին Եւայն
16	ԴԵ.	ԱՃ. Պանի
17	ԵԵ.	ԱԼ. Ս. ԹԱՐԳ. ՍԱՀԱԿԱՑ ԵՒ ՄԵՍՐՈՊԱՑ
18	ՈՒՐ.	ԲՃ. Պանի
19	ՇՐ.	ԴԼ. Սրբ. Տրդատայ քաղ. և Աշխէն և Խորվիլի.
20	ԿԻՐ.	ԴՃ. ՏՈՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՆԻ ՏՈՐՑ ԳՏՄԱՆ
21	ԲԵ.	ԳԼ. Սրբ. Կալիստոսի և 49 Վկայիցն
22	ԳԵ.	ԴՃ. Սուրբ Զաքարիա Մարգարէին
23	ԴԵ.	ԴԼ. Պանի
24	ԵԵ.	ԱՃ. Սուրբ Եղիսիի Մարգարէին
25	ՈՒՐ.	ԱԼ. Պանի
26	ՇՐ.	ԲՃ. ՏՈՆ Սրբ. Երկոս. Առաքելոցն Քրիստոսի
27	ԿԻՐ.	ԲԼ. Զ. ԿԻՐ. ԲԱՐ. ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՊԱՀՈՑ
28	ԲԵ.	ԳՃ. Պանի
29	Գ	ԳԼ. »
30	ԴՆ.	ԴՃ. »
31	ԵՆ.	ԴԼ. »

Օ Գ Ո Ս Տ Ո Ս

1	Ուր.	Ան. Պանի
2	Շր.	Ալ. Յիւ. Տալիշի հնոյ, son նորոյ Ս. Եկեղեցւոյ
3	Կիր.	Բձ ՎԱՐԴԱՎԱՌՈՒ ՏՈՆ ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ
4	Բ.	Բկ. Բ. ՕՐ ՎԱՐԴԱՎԱՌՈՒ ՅԻՇԱՍԱԿ ՄԵՌԵԼՈՑ
5	Գ.	Գձ. Գ. or Վարդապետի
6	Դ.	Դկ. Պանի
7	Ե.	Եձ. Սուրբ Եռայեայ մարգարէին
8	Ու.	Ուկ. Պանի
9	Շր.	Ան. Ս. Թաղեռնի առաւ. եւ Սանդիսոյ կուսին
10	Կիր.	Ալ. Բ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ ՎԱՐԴԱՎԱՌՈՒ (Պանի)
11	Բ.	Բձ. Սուրբ Կիսրիանոսի եպիսկոպոսին
12	Գ.	Բկ. Սուրբ Արամազինեայ եւայլն
13	Դ.	Դձ. Պանի
14	Ե.	Եկ. Սրբոց հախահարցն Արամայ, Աբէլի եւայլ
15	Ուր.	Դձ. Պանի
16	Շր.	Դկ. Ս. Որդոց եւ բռնանցն Գրիգորի լուսչին.
17	Կիր.	Ան. Գ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ ՎԱՐԴԱՎԱՌՈՒ (Պանի)
18	Բ.	Ալ. Սրբոց Մակարայեցոցն
19	Գ.	Բձ. Սրբոց Երկոսասան մարգարէիցն
20	Դ.	Դկ. Պանի
21	Ե.	Եձ. Սրբ. Սովետայ եւ երից դասերացն
22	Ուր.	Դկ. Պանի
23	Շր.	Դձ. Եփեսոսի Ս. Ժողովոյն 200 հայրապետացն
24	Կիր.	Դկ. Դ. ԿԻՐ. ԲԱՐԵԿ. Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ՊԱՆՈՑ
25	Բ.	Ան. Պանի Սուրբ Աստուածամորի
26	Գ.	Ալ. »
27	Դ.	Բձ. »
28	Ե.	Բկ. »
29	Ուր.	Գձ. »
30	Շր.	Գկ. Տօն Շողակարի Ս. Էջմիածնի (Նախաւսմակ)
31	Կիր.	Դձ. ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

1	Բ.	Դկ. Բ. ՕՐ ՎԵՐԱՓՈԽՄԱՆ ՅԻՇ. ՄԵՌԵԼՈՑ
2	Գ.	Ան. Գ. » »
3	Դ.	Ալ. Դ. » »
4	Ե.	Բձ. Ե. » »
5	Ուր.	Բկ. Զ. » »
6	Շր.	Գձ. Է. » »
7	Կիր.	Գկ. Ը. » Բ. ԿԻՐԱԿԻ (ՍԱԿ)
8	Բ.	Դձ. Թ. » »
9	Գ.	Դկ. Յովակիմ եւ Աննայի ծննդաց Ս. Ածառնի
10	Դ.	Ան. Պանի
11	Ե.	Ալ. Սրբ. Երեմիա մարգարէին
12	Ուր.	Բձ. Պանի
13	Շր.	Բկ. Սրբ. Առաքելոցն Թովմայ, Զակարայ եւ.
14	Կիր.	Գձ. Գ. ԿԻՐ. ԶԿՆԻ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ (Պանի)
15	Բ.	Գկ. Ս. Ստեփաննոսի Ուղեցոյն
16	Գ.	Դձ Ս. Մարգ. Էգեղիկի եզրի եւայլն
17	Դ.	Դկ. Պանի
18	Ե.	Աձ Տօն Յովն. Կարապետին եւ Յոբայ արդարոյ
19	Ուր.	Ալ. Պանի
20	Շր.	Բձ Տօն Նիկիոյ Ս. Ժողովոյն 318 հայրապետաց
21	Կիր.	Բկ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾՆԻ. ԾՆ. Ի ՅԱՆԱԹԷ ԲԱՐ. Ս. ԽԱԶԻ
22	Բ.	Գձ Պանի Ս. Խաչի
23	Գ.	Գկ. »
24	Դ.	Դձ. »
25	Ե.	Դկ. »
26	Ուր.	Աձ. »
27	Շր.	Ալ Ս. Եկեղեցւոյ ի Նաւակասիս Ս. Խաչին
28	Կիր.	Բձ ԽԱԶՎԵՐԱՑ
29	Բ.	Բկ Բ. or Խաչի Յիւ. Մեռեցոց (Պանի)
30	Գ.	Գձ Տօն Եկեղեցւոյ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

1	ԴՆ.	ԳԼ. ՏՈՒ ԵԼԵԿԵՂՈՅ
2	ԵՆ.	ԴՈ. » »
3	ՈՒՐ.	ԴԼ. » ԽԱՂԻ
4	ՇՐ.	ԱՆ. » »
5	ԿԻՐ.	ԱԼ. Բ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ ԽԱՁԻ ԲԱՐ. ՎԱՐ. ԽԱՁԻ
6	ԲՆ.	ԲՆ. ՊԱՆԲ ՍՈՒՐ ՄԱՐՄԱՍԱՅ ԵՆ ՓԻՐԻԿՆԻՄՈՒԻ
7	ԴՆ.	ԲԼ. ՍՐ. ԿՈՍԱՄԱՆԱՅ ՓԵՐՈՒՆԵԱՅ ԵՐ ՄԱՐԻԱՆԵԱՅ
8	ԴՆ.	ԳՆ. ՊԱՆԲ
9	ԵՆ.	ԳԼ. » Ս. ՀԱՅՐ. ԲԱՐԱԳԱՄԵՆ ԱՆՔԻՄՈՒԻ ԵՆ.
10	ՈՒՐ.	ԴՈ. »
11	ՇՐ.	ԴԼ. ՍՈՒՐ ԳԵՐԳԱՅ ԳՐԱՎԱՐԻՄ
12	ԿԻՐ.	ԱՆ. ՏՈՒ ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱՁԻՆ (ՊԱՆԼ)
13	ԲՆ.	ԱԼ. Ս. ԴԱՐԻ ԴԻԼԵԿՈՅ ԵՆ ՍՈՒՐ ՎԼԿԱՅԻՄ
14	ԴՆ.	ԲՆ. Ա. ԵՆԱՄԱՐՈՒԻ ԵՆ ԿՆՈՅ ՔԵՐԻՄԻԱՆԵԱՅ
15	ԴՆ.	ԲԼ. ՊԱՆԲ
16	ԵՆ.	ԳՆ. Ս. ԽԵՐԱՆԱՅ ՍԱՄԱԼԱՅ ԵՆ ՀԱՄԱԳԱՍԱՅ
17	ՈՒՐ.	ԳԼ. ՊԱՆԲ
18	ՇՐ.	ԴՈ. ՍՈՒՐ 72 ԱՇԱԿԵՐԱՆԱՅ ԳԻՍԱՆՈՒԻ
19	ԿԻՐ.	ԴԼ. Դ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ ԽԱՁԻ (ՊԱՆԼ)
20	ԲՆ.	ԱՆ ՍՈՒՐ ՓԱԿԱՍՈՒ ՀԱՅՐԱՅԵՍԻՄ
21	ԴՆ.	ԱԼ ՍՈՒՐ ԿՈՍԱՄԱՆԱՅ ՔԵՐԻՄԻԱՆԵԱՅ, ՎԱՐԱՎԱՐԵԱՅ
22	ԴՆ.	ԲՆ ՊԱՆԲ
23	ԵՆ.	ԲԼ ՍՈՒՐ ՊԱՆԳԱԼՈՒՄԻ ՔԵՐԻՄԻԱՆԵԱՅ
24	ՈՒՐ.	ԳՆ ՊԱՆԲ
25	ՇՐ.	ԳԼ ՍՈՒՐ ԹԱՐԳԱՆԱՅ ՎԱՐԳԱՅԵՍԱՅ ԱՆԵՐԳ
26	ԿԻՐ.	ԴՆ Ե. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ Ս. ԽԱՁԻՆ (ՊԱՆԼ)
27	ԲՆ.	ԴԼ ԳԻՆԱՆԵՐԻ. Ս. ԳՐ. ԱԳՈՒՄԻՅ ԿԱՐԴԻԿՈՒՄԻ
28	ԴՆ.	ԱՆ ՍՈՒՐ ԱՐԱՄԵՂՈՅ ԱՆԱՄԻԱՅ, ՄԱՐՔ.
29	ԴՆ.	ԱԼ ՊԱՆԲ
30	ԵՆ.	ԲՆ ՍՈՒՐ ԴԻՈՒՆԵՐՈՒՄԻ ԱՐԱՄԱԳՈՒՄԱՅ
31	ՈՒՐ.	ԲԼ ՊԱՆԲ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

1	ՇՐ.	ԳՆ Ս. ԱԵՏԱՐԱՆԱՅ ՄԱՐՔ. ՄԱՐԼ. ԴՈՒԼ. ՅՈՒՄ
2	ԿԻՐ.	ԳԼ Զ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ Ս. ԽԱՁԻՆ (ՊԱՆԼ)
3	ԲՆ.	ԴՆ ՍՈՒՐ ԴՈՒՆԻԿԱՆՈՒԻ ԿԱՐԻՐԱՅԵՍԻՄ
4	ԳՐ.	ԴԼ ՍՈՒՐ ԴԵՐԵՐՈՒՄԻ ԳԱՄԱՆԱՅԻՄ
5	ԴՆ.	ԱՆ ՊԱՆԲ
6	ԵՆ.	ԱԼ ՍՈՒՐ ԿԱՐԻՐԵԱՆԱՅ
7	ՈՒՐ.	ԲՆ ՊԱՆԲ
8	ՇՐ.	ԲԼ ՏՈՒ ՍՐ. ԵՐԼՈՍԱՄԱՆԱՅ ՎԱՐԳԱՅԵՍԱՅ
9	ԿԻՐ.	ԳՆ Ե. ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՆԱՆ ԽԱՁ (ՊԱՆԼ)
10	ԲՆ.	ԳԼ ՍՈՒՐ ԱՆԱՍԱՍԱՅ ԲԱՄԱՆԱՅԻՄ
11	ԳՐ.	ԴՆ ՍՐ. ՀԻՅԵՐԻՄԱՆԱՅ
12	ԴՆ.	ԴԼ ՊԱՆԲ
13	ԵՆ.	ԱՆ ՍՈՒՐ ՍԵԼԵԿԱՆՈՒԻ ՍԵՐԱՍԱՅՈՅ
14	ՈՒՐ.	ԱԼ ՊԱՆԲ
15	ՇՐ.	ԲՆ ՅՈՒՄ. ՈՒԼԵՐԵԱՆ ՀԱՅՐ. ԿՆՈՅ ԵՆ ԿՆՈՅ
16	ԿԻՐ.	ԲԼ Զ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ Ս. ԽԱՁԻՆ (ՊԱՆԼ)
17	ԲՆ.	ԳՆ Ս. ՍԵՐԱՆԱՅ ԼՈՒՎԱՅ ԿԱՐԱՅԵՍԻՄ
18	ԳՐ.	ԳԼ ՍՈՒՐ ԱԼԻԿԱՆԱՅ ԿԱՐԱՅՈՒՄԻՄ
19	ԴՆ.	ԴՆ ՊԱՆԲ
20	ԵՆ.	ԴԼ ՍՐ. ԿԱՐ. ՄԵՐՈՒՄԱՆՈՒ ԱՂԵՐԱՆՈՒՄԻ
21	ՈՒՐ.	ԱՆ ՊԱՆԲ
22	ՇՐ.	ԱԼ Ս. ԿԵՐԱՅԱԼԱՅԵՍԱՅ ԳԱՐԻԵՐԻ ԵՆ ՄԻՆԱՅԻՄ
23	ԿԻՐ.	ԲՆ Թ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ Ս. ԽԱՁԻՆ (ՊԱՆԼ)
24	ԲՆ.	ԲԼ ՍՐ. ՄԵՐԵՂՈՒՄԻ ԱՆԱՄԱՅ ԿԱՐԱՅԵՍԻՄ
25	ԳՐ.	ԳՆ ՍՐԵՐՈՅ ԴԵՐԵՐԵԱՅ ՎԼԿԱՅԻՄ
26	ԴՆ.	ԴԼ ՊԱՆԲ
27	ԵՆ.	ԴՆ ՍՐ. ԳՈՒՐԻԱՍԱՅ ՍԱՄՈՒՆԱՍԱՅ ԵՆ.
28	ՈՒՐ.	ԴԼ ՊԱՆԲ
29	ՇՐ.	ԱՆ ՍՐ. ԱՐԱՄԵՂՈՅ ԱՆԵՐԻ ԵՆ ՓԻՐԱՅՈՒՄԻ
30	ԿԻՐ.	ԱԼ Զ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ Ս. ԽԱՁԻ ԲԱՐ. ՅԻՍ. ՊԱՆՈՑ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

1	ԲՆ.	ԲՁ	Պանի Զիւնակայ
2	ԴՆ.	ԲԼ	»
3	ԴՆ.	ԳՁ	»
4	ԵՆ.	ԳԼ	ՏՈՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ԵՐԻՑ ԱՄՍՑ. ԸՆԾ. Ի ՏՃ
5	Ուր.	ԴՁ	Պանի
6	Շր.	ԴԼ	ՏՈՆ Է Սրբ. Գրիգորի Սփանջեղագործին
7	Կիր.	ԱՁ	Ա. ԿԻՐԱԿԻ ՅԻՍՆԱԿԱՑ (ՊԱԱԿ)
8	ԲՆ.	ԱԼ	Սրբ. Յովնանայ Էւ Վասիլյուհայ
9	ԴՆ.	ԲՁ	Սրբ. Ղազարիանոսի Բանանային
10	ԴՆ.	ԲԼ	Պանի
11	ԵՆ.	ԳՁ	Սրբ. Կղեմայ հայրապետին
12	Ուր.	ԳԼ	Պանի
13	Շր.	ԴՁ	Սրբ. Առաքել. Թադեոսի Էւ Բարբաղլիմէոսի
14	Կիր.	ԴԼ	Բ. ԿԻՐԱԿԻ ՅԻՍՆԱԿԱՑ (Պանի)
15	ԲՆ.	ԱՁ	Սրբ. Գեորգիոսի Էպիսկոպոսին
16	ԴՆ.	ԱԼ	Սրբ. Միլնատայ Երմոգենայ
17	ԴՆ.	ԲՁ	Պանի
18	ԵՆ.	ԲԼ	Սրբ. Հարցն Եգիպտացոց Պողոսի Պողայ Էւն.
19	Ուր.	ԳՁ	Պանի
20	Շր.	ԳԼ	Ս. Նիկողայոսի Ձմիւռ. սփանջ. հայրապետին
21	Կիր.	ԴՁ	Գ. ԿԻՐ. ՅԻՍ. ԲԱՐԵԿ. Ս. ՅԱԿՈԲԱՑ
22	ԲՆ.	ԴԼ	ՅՂՈՒԹԻՒՆ Ս. ԿՈՒՍՆԻ Ի ՅԱՆՆԱՑԷ
23	ԴՆ.	ԱՁ	Սրբ. Կուռնելիոսի հայրապետին
24	ԴՆ.	ԱԼ	Պանի
25	ԵՆ.	ԲՁ	Սրբ. Եւստասիոսի Օգոնեսիոսի
26	Ուր.	ԲԼ	Պանի
27	Շր.	ԳՁ	Սրբ. Յակոբայ Մծվնայ Հայրապետին
28	Կիր.	ԳԼ	Դ. ԿԻՐԱԿԻ ՅԻՍՆԱԿԱՑ.
29	ԲՆ.	ԴՁ	Սրբ. Հայր. Իգնատիոսի Էւ ասէի
30	ԴՆ.	ԴԼ	Սրբ. Թէոպոմպայ Էպիսկոպոսին
31	ԴՆ.	ԱՁ.	Պանի

ՏՕՄԱՐԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՍԿԻԶԲԸ

Հայոյ թուականը կը սկսի հայոց առաջին թագաւոր Պարոյրի ժամանակէն, Քրիստոսէ 743 տարի առաջ: Այն ժամանակ հայոց տարին արեգակնային եւ Յուլեան տօմարին պէս ճիշտ ու հաստատուն չէր:

Հայոց նոր թուականը կը սկսուի մեր տօմարի նորագութեան՝ Մովսէս Բ. կաթողիկոսի ժամանակէն, որ արդէն Քրիստոսի թուականը 551 էր, որով հայոց թուականի առաջին տարին կը սկսի Քրիստոսի 552 թուականին. հետեւաբար, երբ կուգենք գտնալ հայոց թուականը, պէ՛տ է Քրիստոսի թուականէն հանենք 551 տարին՝ մնացածը պիտի հաշուենք հայոց թուական:

ՆՇԱՆԱԻՈՐ ԱՆՑՔԵՐ ԵՒ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

- 552 Հայոց նոր բուսականի սկիզբը (Նա-
լաարդ օգոստ 11
- 596 Վրացի կը բաժանուին հայոց ե-
կեղեցիէն
- 622 Մահմէդականներու բուսականի ըս-
կիզբը
- 1311 Երուսաղեմի պատրիարքութիւնը
ժեւանով կը հաստատուի
- 1453 Տանիկները կը գրաւեն Պոլիսը (մա-
յիս 29)
- 1454 Ս. գիրքը ա. անգամ կը Տպագրուի
- 1876 Պալկարաց զէմ սասիկ հալա-
մանք տանիկներու կողմէ
- 1877 Ռուս քրեական պատերազմը
- 1878 Պերլինի դաշնագրութիւնը
- 1885 Վիկտոր Հիւկոյի մահը
- 1906 Կովկասի հայ-քրեական կոստածը
- ՀԱՅՈՅ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ ՔՐԻՍՏՈՍԷ ԱՌԱՋ
2300 Հայ ազգի սկզբնաւորութիւնը
ՔՐԻՍՏՈՍԷ ՅԵՏՈՅ
2 Արքաւոր կայցելէ Հռոմ, կայսրին

- կը պառլի, երեք տարի յետոյ կը վերա-
դառնայ Մծքին
- 406 Ս. Մեսրոպ գտաւ հայոց տառերը:
Առաւելածառուց եւ շատ գրեք քաղա-
նեցին հայերէն
- 440 Ս. Սահակի եւ Մեսրոպի մահը
- 451 Աւարայրի պատերազմը. Վարդանի
եւ անոր 1036 զինակիցներէ մահը
- 582 Մօրիկ հայ Օսականցին կը նստի
Յունաց Ս. հայազգի կայսր Կ. Պօլիս
(20 տարի)
- 788 Կոստանդին կայսեր Մարիա կինը
յունաց երկրորդ Կայսրունին կը դառնայ
սայոց ազգին
- 813 Լեւոն Արծրունին յունաց երկրորդ
հայազգի կայսր, եւ անոր Թէոդորոս կինը
Եօթներորդ եղաւ յունաց երրորդ կայսրու-
նի հայոց
- 886 Լեւոն Արեւիկունին կը նստի կայ-
սր յունաց իբրեւ չորրորդը հայ ազգէն
- 887 Վասիլ կայսեր որդի Ստեփաննոս
կը նստի Յունաց երրորդ պատրիարք հայ
ազգէն:
- 895 Սիւնեաց Յովհաննէս Եպիսկոպոսը
Տաթևի վանքը կը հիմնէ:
- 959 Ռոմանոս Պերիեռուժենի որդին
կը նստի Յունաց եօթներորդ կայսր հայ
ազգէն:
- 969 Զմեկիկ Յովհաննէսը կը նստի Յու-
նաց ութներորդ կայսր հայ ազգէն:

976 Վասիլ եւ Կոստանդին եղբայրներ
Յունաց իններորդ եւ ասաներորդ կայ-
սերը կը նստին հայ ազգէն.

1186 Լեւոն Ռուբինեան յօխանը շինեց
Սիս քաղաքը:

1271 Հայերը Անիէն գաղթեցին Լեհաս-
տան:

1296 Միքայէլ կայսեր կինը Մաքիամ,
Յունաց վեցերորդ կայսրունին եղաւ հայ
ազգէն:

1311 Երուսաղէմի պատրիարքութեան ըս-
կիզբը:

1461 Կ. Պօլսոյ Հայոց Պատրիարքութիւնը
կը հաստատուի:

1585 Հայաստան Օսմանեան տիրապե-
տութեան տակ:

1771 Մխիթար արքան Վենետիկի մէջ
կը հիմնէ Մխիթարեան միաբանութիւնը:

1793 Հնդկաստանի մայրաքաղաքին մէջ
կը հրատարակուի առաջին Հայ պարբերա-
թիւնը Յարութիւն քհնյ Շմառնեանի ձե-
ռամբ:

1911 Վեհ. Գէորգ արք. Սուրենեանց կ'ըն-
տրուի կաթողիկոս ամենայն հայոց:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՅԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՎՐԱՅ

Գրեց. ԴԱՆԻԷԼ Յ. ՌԱԶՎԱՍԹԵԱՆ

ԶԳԵՐՈՒ ու ժողովարդ-
ներու կեանքին մէջ՝ դա-
րերու ընթացքին թաւա-
լուող ու բոլորում մէն մի
չըջան իր առանձին ու աշ-
խակեցող գրողը ու հետքը
կ'ունենայ թէև որ կը տար-
բերի նախորդներէն իր
ուրոյն յասանաշականութիւնովը. այնուհան-
դերձ, որքան տարբեր է սակայն հալածա-
կան ու թափառիկ անհասանելի առանձ-
նայատկութիւնները զայդու թափայրերու մէջ,

ուր անոնք կ'ապրին իրենց համար բոլորովին նոր ու անծանօթ միջավայրի մը տակ, որ մինչեւ որ հասնին ու տիրանան բնականոն գիրքին ու յարմարին և ընտելանան տեղւոյն բարքերուն ու սովորութիւններուն, շատ բան պէտք է զոհն իրենց նիստ ու կացէն, ցեղային բնատուր ձիւրքերէն ու յատկութենէն եթէ կարելի է։ Բայց արդէն այս միջոցին է որ երեւան պիտի գայ խառնաշփոթութիւնը և անխուսափելիօրէն պիտի ենթարկուի այլափոխումի՝ ընդհանուր ձեւերով, ինչպէս որ այդ կը հաստատեն, Լեհա-Հայոց, Թրանսիլլանիոյ, Մորաւիոյ գաղութահայերուն օրինակը, որոնց համար կ'ոգրան այսօր սրացաւ հայեր։ Եւ ռակայն այս բոլորին մէջ, պէտք է որ դառ մը առած ըլլանք մենք, և խրաբանչիւր հայ պէտք է գիտնայ ու զգայ թէ ինք զաւակն է այն ազգին, որ ամենէն առաջ որդեգրած է քաղաքակրթութեան ուղին, և խաւարակուռ արեւելքի մէջ մշնակը տարած է, և մինչև այսօր ալ կը աանի այն հարուածները անոնցմէ որոնք թշնամիներն են և այդ քաղաքակրթութեան։ Այնուամենայնիւ, մենք որ կ'ապրինք ազատ միջավայրի մը, և քաղաքակիրթ ժողովուրդի մը մէջ, ըստ այնմ ալ պէտք է դիտանք օգտուիլ այդ շնորհներէն, պահելու պահպանելու համար մեր

զոյութիւնը։ Ասոր համար ալ ամուր պէտք պէտք է փարինք օտարութեան մէջ պաշտպան հանգիստցող մեր եկեղեցիին ու դըպրոցին։ Եւ որպէսզի ներկայ սերունդը — անչուստ կը հետաքրքրուի, և պիտի գիտնայ թէ ինչպէս ապրած ու գործած են իր նախորդները ազգային կեանքին ու շրջանին մէջ, այդ առթիւ հոս կը բռնանք Պոլկարահայոց անցեալին մը՝ համառօտադիմը, յուսալով որ փոքրիկ ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլանք, միանգամայն փափաքելով ձեռնհաս ազգայիններ կու գան լրացնելու մեր պակաս թողածը իր ընդհանուր ու ճշգրիտ դիմերուն մէջ։

Ա.

ՎԱՌՆԱ

Սեւ Ծովու եղբերքին վրայ տարածուող այս հայաշատ քաղաքը վաճառականութեան կեդրոնը եղած էր, մինչև համալրուական բնդհ. պատերազմին Վիպրոյ, ուր հայ վաճառականն ու առեւտրականը կը փայէր հրապարակի վրայ, այնուհետեւ տիրող անկեալ պայմաններուն պատճառաւ փետրաթափ եղան։

Եկեղեցին կառուցուած է 1844 թուին, Յունի. Աին։ Ճակատին վրայ կայ հեռեւեալ արձանադրութիւնը.

976 Վասիլ եւ Կոստանդին եղբայրներ
Յունաց իններորդ եւ ասներորդ կայ-
սերը կը նստին հայ ազգէն.

1186 Լեւոն Առաքինեան յաջանը շինեց
Սիս քաղաքը:

1271 Հայերը Անիէն գաղթեցին Լեւոն-
սան:

1296 Միքայէլ կայսեր կինը Մարիամ,
Յունաց վեցերորդ կայսրունին եղաւ հայ
ազգէն:

1311 Երուսաղէմի պատրիարքութեան ըս-
կիզբը:

1461 Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքիւնը
կը հաստատուի:

1585 Հայաստան Օսմանեան տիրապե-
տութեան տակ:

1771 Մխիթար արքան Վենետիկի մէջ
կը հիմնէ Մխիթարեան միաբանութիւնը:

1793 Հնդկաստանի մայրաքաղաքին մէջ
կը հրատարակուի առաջին Հայ պարբերա-
թերթը Յարութիւն քհնյ Շմառնեանի ձե-
ռամբ:

1911 Վեհ. Գէորգ արք. Սուրենեանց կ'ըն-
տրուի կաթողիկոս ամենայն հայոց:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԶԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՎՐԱՅ

ԳԵՔ. ԴԱՆԻԷԼ Յ. ՌԱԶԱՐԱՔԵԱՆ

ԶԳԵՐՈՒՄ ու ժողովուրդ-
ներու կեանքին մէջ՝ դա-
րերու քննադրին թաւա-
լուող ու բոլորուած մէն մ'ի
չըջան իր առանձին ու աշ-
խարհայ գրողը ու հետքը
կ'ունենայ թէկտորէր տար-
բերի նախորդներէն իր
ուրոյն յատնանշակման թիւնովը. այնու հան-
դերձ, որքան տարբեր է տակաւին հալածա-
կան ու թափառիկ անհատներու առանձ-
նայտակա թիւնները դադու թափայրերու մէջ:

«Կառուցաւ շէղ անտի ի նիմանց յաճուն Ս. Սարգսի Կաջ զօրավարի, մեծի վկային Փրկչի՛ն Զրիստոսի, յասկապէս պատնառ առնեն շինութեան Սարգիս մեծանուն աղայն. որ քստ ցանկալի իւրոյ հօր անուան կոչի ինն չայրապետեան. նըմին աջակցեալ ժողովուրդ իշխան, ջանասիրէին նորին կառուցման. որոց Տէր քաջէ վաստակաց փոխան. յառաջ իւր գանձուց վարձս յաւիտեան:»

Աստուածասրոյ Արք. Պատր. օրով 1876ին Հայերը հոս հաղիւ 210 տան կը հաշուէին. իսկ վարժարանը չառ խեղճ է եղեր: Հայ անցորդ մը այսպէս նկարագրած է իր տեսածները այդ ժամանակուայ մասին. «Հայերը, կեակ մը բեր խօսքին նշանակութիւնը չեն հասկնար. հոն գացող Պոլսեցւոր դաստիարակաց շատերը փորձած են հայ լեզուն ընհանրացնել դպրոցական մանուկէն սկսելով: Տանկերէն լեզուին վերայ ծնողաց յամառութիւնը արգելի հանդիսացած է յաջողութեամբ գոյն հանելու համար այդ փորձը: Կային ազգասէր անձինք, օրինակի համար յանձնակատար Հայրապետ աղան, որ դպրոցին մեծ մասը իւր ծախսովը շինած է. իսկ տնտեսքի մասը յարգը չի նանչցան. սիրքը վիրաւորած ու պատնառ եղած են որ ազ-

գին համար օգտակար այս ազգասէր հայր ետ փառքի ազգային գործերէ: Էլմասեան Միսաք անունով Տրապիզոնցի ազգասէր երիտասարդ մը, որ Շանկազարեան վարժարանէն օրջանաւարտ եղած է, դաստիարակ ուսուցիչ կարգուած եւ օգտակար հանդիսացած է:»

Աղղալին «Սիրտկեան» վարժարանին նախկին շէնքը 1880ն Փետր. 28ի գիշերը կը հրդեհուի, որ զոհ դնաց նաեւ Տ. Տ. Մկրտաւիչ Ծ. վ. Տէրունեան անձնուէր նուիրակը: Ինչպէս որ սովորութիւնեղած է հինէն ի վեր բարձրատոմիճան եպիսկոպոսաց ու վարդապետաց իրր նուիրակ ու այցելու հովիւ դալ ու քարոզել ժողովուրդին և սնորհարիւններուն համար, այս նպատակաւ հոն այցելած են Տ. Տ. Խորէն Կար-Պէլը, Արիստակէս եպոս Դերձակեան, Տիմէթէոս Սափրիչեան, Մկրտիչ Տէրունեան, Մաշտոց Փափաղեան ծայրագոյն վարդապետները: Վերջէն ալ Ղեւոնդ եպոսկ. Դուրեանը Պատրիարքարանէն իրեն շնորհուած լիազօրութիւնովը թէեւ կարողացած է առաջնորդական աթոռը առժամեայ կերպով հաստատել առանց սակայն կառու վարութեան վտերացուելու, փոխանորդութիւնը այժմ յանձնուած է տեղւոյն արժ. առաջնորդին: Դուրեան իրր

Պուլկարահայոց առաջնորդ, անփառունակ մնայ, ժողովրդեան գագոհանքին տեղի տալով ըլլալուն համար: Միւս կողմէ սակայն Պուլկարահայերը կ'ուզեն առաջնորդ մը ունենալ և սակայն յարմարագոյնը վնասուելուն, մինչեւ այսօր կարելի չեղաւ լուծել այդ խնդիրը: Անգին, մեծ չափով խախտուած է մեր կրօնաճան ու եկեղեցական կարգապահութիւնը, ինչ որ այսպիսով մենք կը վտանգենք մեր ներքին ու հոգեւոր ինքնավարութիւնը: Ուստի չի բաւեր միայն որ այդեւունքը գան ու Յեզ յորդորեն, այլ մենք ինքնիրենս պիտի ստեղծենք այդու պահենք, որովհետեւ երբ մէկ կողմէ կ'աշխատինք քաղաքականապէս ազատ ըլլալ, կրօնապէս ալ կապուելու ենք աւուր կերպով, որպէսզի մեր քայլերն ալ զուգընթաց ու համերաշխ, և ամբողջս յառաջանան մեր նպատակակէտին հասնելու համար: Սուանց այդ հաւատքին մէնք կը մենք շատ վախ ու տկար: «Որ ունի ականջս լսելոյ լուիյէ»:

Եկեղեցին կրմասակարարութիւն քաղականութեան կողմէ պատրաստուած սակացոյցով: Վերջին տարիներս շինուեցան 4 խանութներ, որոնցմէ շուրջ 25,000 լէվա տարեկան վարձք կ'առնուի:

Հրաժարեալ Զաւէն Պատրիարք Հայոց

նոն հիւր կը գտնուի, ինչպէս նաեւ տասնչափ քանակացի հայեր:

«Սիւսկեան» ազգային վարժարանը, մանաւանդ 96էն առիւն, օգտակար եղած է: 1922—1923ի շրջանին աշակերտացիք 300էն աւելի էր:

Սոց. Դէմ. Հնչակեանները ունին իրենց ընթերցարան-լսարանը. «Բարամազ», իր շուրջը ունենալով խումբ մը գեղարուեստասէր երիտասարդներ, որոնք ներկայացումներ կը սարքեն եւ կ'օգտագործեն այդ ամէն ուղղութեամբ:

Հ. Յ. Գաւազնիւնը իր «Բարեկէն Սիւնի» լսարան ընթերցարանով, որ 25 տարիներէ ի վեր նախանձելի դիրք մը գրաւած է գերազանցելով բոլոր իր նմանները, այսօր ալ աւելի քան հաստատ կը շարունակէ պահել իր գոյութիւնը: «Գոդրան» երգչախումբ մըն ալ ունին, որ պատեն առքիւ օգտակար կը դառնայ իր տնային համերգներով: Պ. Նաթան Ամիրխանեանը մեծապէս սաստիկ է այս գործին իր հիմնարկութեան օրերուն մէջ:

Ռամկավար-ազատականներն ալ հաստատեցին ակումբ մը, աղջկանց վարժարանի նախկին շէնքին մէջ, իրենց կողքին ունենալով առանձինն Տիկնանց խումբը,

որ կուգայ օժանդակել բարենպասակ գործերու մէջ:

Այժմ հան, ինչպէս նաեւ բոլոր գրականութեան բազմաթիւ մէջ Հայ մարմնամարզական խումբէր ծագում առած են: Յանկալի է, որ անոնք ուժեղ կազմակերպութիւն մը ստեղծեն եւ ինչպէս կապ իրարու միջեւ, երպէսզի մօտաւոր օր մըն ալ միացեալ ուժերով ցուցողքեն իրենց փառքը հայ ժողովուրդին, եւ ի հիացումն օտարներու:

Այժմ Վառնայի հայութեան ընդհանուր քիւր մօտ 7000 հոգի կը հաշուուի: 1893ին, Պանֆ Օթոմանի ցոյցէն յետոյ ծայր տուած գաղթականական հասանք, նոս ալ իր հետքերու մշակութեան դէմքեր, որոնց բանաւոր ու գրաւոր բնականութեանը նոր յեղափոխութիւն յառաջացուց, հայրենասիրական ոգին նորէն նոր քափառու: Գաղթական բնակչութեան ու կամեմատութեան Հայրենասիրական ընկերութիւններ առաջադիւզան, զինավարժական խումբեր ու յեղափոխական կազմակերպական աշխատանք իրարու յօշոդեցին, ու այսպէս ստեղծուեցաւ մի եռանդագին գործունէութիւն, որուն նման մեծ չունեցանք անցեալին մէջ, չունինք եւ այժմ ներկայիս մէջ ալ:

ԱՐ ԵՒ ՄԱՍՈՒԼԸ
«Իրաւունք», «Շարժում», «Տարուս», «Հայաբեր», «Վերածնութիւն», «Հայելի», «Վիպաբեր», «Շաւիղ», «Գարուն» «Ռազմիկ» «Հայաստան», «Պալանեան-Մամուլ», որոնցմէ ոմանք տարբեր ժամանակներու մէջ հրատարակուած են եւ այլուր. միշտ ունենալով սակայն իրենց առանձնայատուկ տեղը մեր ազգային վերագարքման մէջ շինարար եւ օգտակար հանդիսանալով:

Մամուլը, որ գլխաւորաբար կը բաժնուէր երկու իրարու հակառակ հոսանքներու, որպիսին էր «Իրաւունքեան» եւ

Մամուլը, որ գլխաւորաբար կը բաժնուէր երկու իրարու հակառակ հոսանքներու, որպիսին էր «Իրաւունքեան» եւ

„Շարժումական”ը, որոնք բուն պայքար կը մղէին իրաքու գէմ: Եղաւ աւետն մըն ալ, որ „Իրաւունքեան” պանպանողականութիւնը ազատական Շարժումականներուն մղեցին ծառայնալու իրենց գէմ մի այնպիսի սասկուքեամբ, որմէ կը ծնէր կեանք մը եռուն ու փսթօրկալից, եւ այս բաղխումէն կ’ազդուէին անշարժներն ու անզգացներն ալ: Սա մի կենդանի շարժում էր որ կ’ոգեեորէր ասեմքը, որուն կը շաջորդէր գործը, եւ բոլորը իրենց մասնակցութիւնը կը բերէին:

Յաւալին հոն է, որ այժմ Վառնայի գեղածիծաղ ասիերուն վրայ այլեւս չեն հնչէր այն քաղցրագոյնիկ բարբառումները, երբ մենք մի ժամանակ կ’ոգեեորուէինք անով:

Բ.

ՇՈՒՄԼԱ

Հիւսիսային Պուլկարիոյ շրջանին մէջ լեռներով շրջապատուած, ջրառատ ու առօրջ կլիմայով գլխաւոր քաղաքներէն մին է Շումլան: Դեռ թրքական տիրապետութեան օրերէն, իբրեւ կեդրոն կը ծառայէր քաղաքային և գլխաւորական իշխանութեանց, ինչպէս նաեւ առեւտրական գործառնութեանց

մէջ: Այսօր սակայն, իր նախկին համբաւը չունենալէն զատ, շատ ետ մնացած է վաճառականութեան մէջ ու գոյժի տեսակետով: Այս գլխաւոր պատճառաւ տեղւոյն հայերէն շատեր աղքատացած և այլուր յրուած են:

Մինչև 1880ական թուականներուն, Պարբանեան շրջանին մէջ, հայերու ստուար թիւ մը ունեցած է, որոնց մեծ մասը գիրքի տէր ու հարուստ եղած են, այդ թուականներուն վաճառականութեան մրակ կեդրոնը ըլլալուն: Այսօրուան հրապարակին մէջ, մեզի ծանօթ Պ. Պ. Սարգիս Գույումճեան և Կրօնիկ Կարապետ Փափաղեան մեծ տունները նախապէս սկսած են Շումլայէն, ու աստիճանաբար ներկայ գիրքին հասած են, որ պատուարեր ու օգտակար եղած են մեր հասարակութեան:

Պուլկարիոյ աղատագրութեան անդրանիկ տարեդարձին, Տ. Տ. Խորէն Նար-Պէյ Լուսինեանի այցելութեան միջոցին թագաւորական ընդունելութիւն կը կատարուի նորին Բարձրապատուութեան: Ամբողջ քաղաքը գրեթէ ոտքի վրայ էր: Զինուորական պատիւներ եղան ու սուրնաւորներու պահակախումբով մը առաջնորդուեցաւ մինչեւ Հայոց եկեղեցին, անհամար բաղժութեան մը մէջէն: Այդ օրերուն էր, որ հայ կեանքին

մէջ ալ սկսաւ մօտ գործել ազատութեան
դադափարը: Արիւր Հայկազունը յառաջ ըն-
թեանանք” ու կը թնդար սրահներն այն տու-
ներուն, ուր հաւաքուած կ’ըլլային հասա-
րակութեան զարգացած ու ընտիր գաղա-
կարգը: Այս 80ական թուականին ու շրջ-
աններուն մէջ, “Հայոց հայրենասիրական
միութեան” ու վերագարթման առաջին
փուլն էր, որ կը բոլորէր պուլկարահայր
մինչեւ 90ական թուականներու սկիզբը,
մինչեւ որ երեսնան եկաւ “Հնչակ”ը, ու ը-
կըսաւ մեր ժողովուրդի համար յեղափոխա-
կան ու ազատագրական պայքարը: Երիտա-
սարգ ուժեր բոլորուելով այդ դադափարին
շուրջ, հիմը կը դնեն Հնչակեան կուսակցու-
թեան մասնաճիւղին:

1897ին, Բարա-Գառապար, յայտնի ա-
նունով խափակ, քաղաքս այցելելով, եկե-
ղեցիին բակին մէջ կը խօսի, ու իր հրա-
շունչ ճառովը կ’ողեւորէ երիտասարդու-
թիւնը, ու հիմը կը դնէ Հ. Յ. Գաշնակցու-
թեան օժանդակ մարմնոյն: 1900ին յայտնի
կուսակցական պայքարը կ’ստեղծուի, մինչեւ
1902, երբ Վարդօն կը միանայ հնչակեան
Հրահատ կամտարի հետ: ու հանդանակու-
թեան կը ձեռնարկեն, որ սրդիւնաւոր
կ’ըլլայ: Այնուհետեւ էտիրնէի մէջ, Պէտո

Պուլկարացիին ու ընկերներուն կախաղան
հանուելը, բռնն արտայայտութեանց ու բռ-
ցոքներու տեղի կուտայ: Այդ ժամանակնե-
րուն հայ և պուլկար եղբայրակցութիւնը
ժարմաւորող Հ. Յ. Գաշնակցութիւնը և
Մակեդօն-Սարինեան ներքին կազմակերպու-
թիւնը կ’ընտան դաշինքի մը վրայ: միացեալ
ճակատով ու համարաչա ընթացած կ’երթան
երկու քոյր ժողովուրդներու պահանջին հա-
մահայն: Հրապարակային յայտերու մըջոյն
երկու ժողովուրդները միատեղ կը բանա-
ձեւեն որոշումներ, յայտներու համար իրենց
բողոքն ու բռնն դայրոյթը քաղաքակիրթ
և քաղաքային, քրիստոնեայ հասարակութիւն-
ներու վրայ ի գործ դրուած բռնութիւննե-
րուն մասին:

Հայոց եկեղեցիին բակը նեղ կ’ուզար
խոնուած ժողովուրդին առջեւ, որոնք եկած
էին լսելու օրուան բանախօսները, որոնցմէ
մէկը այս տողերը գրողը, և միւսը Ապան
Տօնիկեան, որ այն ատեն ազգային վարժա-
րանի տնօրէնն էր: Ապա թափօրով ու նը-
ւագով ու երկու քոյր կազմակերպութեանց
ներկայացուցիչներուն առաջնորդութեամբ
“Արխանկէլ Միխայէլ”ի մօտ հրապարակին
առջեւ, Պուլկար բանախօսները խօսք առնե-
լով, կը թուեն ի գործ դրուած անյուր
խժգփութիւնները երկու ժողովուրդներուն

հանդէպ, ու կը ջատագովեն հայ և պուր-
կար եղբայրակցութիւնը, և այդ եղբայ-
րակցութիւնը մարմնաւորող կուսակցութիւն-
ները:

95ին էր: Մեր վարժապետը ձօնակո-
մը սորվեցուց մեզի, նուիրուած դործիչ Պ.
Միհրան Տամատեանի անուան: Երբ որ ի-
մացանք անոր այցելութիւնը, դռնէն դի-
մաւորեցինք զինքը և դէպի սրահ առաջ-
նորդեցինք: Մի օտար կադ, կռթնած ձեռ-
նափայտին, ուշի ուշով սկսաւ դիտել ամե-
նուս դէմքերը իր ղենական հայեացքովը,
ու իր աչքերը մեր աչքերուն վրայ սեւե-
ռած, տեսակ մը խորհրդաւորութիւն կու-
տար ու կը ներշնչէր իր կեցուածքովը: Վար-
ժապետը քանի մը խօսքերով ծանօթացուց
զայն մեզի իբրեւ հայրենեաց նուիրակ, որ
այցելութեան կուգար, ու հայրենիքի բու-
րումնաւէտ դաշտերէն, լեռներէն ու ձորե-
րէն, քաղաքներէն ու աւաններէն ողջոյնի
խօսքեր կը բերէր հայրենեաց կարօտ հոգի-
ներուն: Ան առաջ եկաւ ու ըսաւ.

«Փոքրէ՛ր, դուք մեր ազգին ապագան
կերտելու կոչուած էք, քանի այս յարկին
մէջ ուսում կ'ստանաք, որ կը սորվիք ձեր
մայրենի անուշիկ լեզուն, ձեր նախնեաց
պանծալի պատմութիւնը, ձեր հայրենեաց
սահմանները: Դուք ալ օր մը պիտի հրա-

ւիրուիք ձեր աջակցութիւնը բերելու, ա-
նոր քեւ ու քիկունք կանգնելու եւ աւնոր
խոսկական զաւակները դառնալու համար:
Հոս եկայ որ ձեզ հաղորդեմ Հայաստանի
ողջոյնը, անո՛ր, որ մեր մայր երկիրն է,
եւ այսօր իր զաւակաց կարօտը կը տո-
չորուի: Ուսի, երբ դուք ալ դպրոցական
տղանք աւարած դուրս գաք այս սեմէն,
իբրեւ մէյմէկ հայրենաւերներ, դուք ալ
կ'ըսեմ, ձեր կարգին պիտի գաք նուիրելու
ձեր միտքն ու հոգին ու բոլորանուէր աշ-
խատանքը որպէսզի զայն ապրեցնէք: Ու-
րեմն կեցցէ՛ մեր Մայր Հայաստանը, կեց-
ցեն անոր արժանաւոր զաւակները»: Խօս-
քը վերջացնելուն սկսանք երգել «Իմ հայ-
րենիք գիս կը կանչէ հեռու եմ Հայաստա-
նէն» մեղամաղանոս երգը: Դիտեցի որ անոր
աչքերը արցունքոտած էին ու կը սրբէր
իր քաւկիւնակովը: Եւ այդ տեսարանին
առջեւ, այդ վսեմ պահուն մեր սրտերուն
մէջ ալ կ'սկսէր առկայծիլ հայրենասիրա-
կան անեղջ հուրը...

1902ին, Հ. Յ. Դաւենակցութեան կո-
միտէն հիմը կը դնէ «Պետ-Պուլկարացի»
ընթերցարանին, որ մինչեւ այսօր կը շա-
րունակէ պահել իր գոյութիւնը, քէն
առաջուան աշխատանքն ու խնամքը չեն
սանիր այսօր:

Աւելի սուաջ, երբ Պէտքն դեռ գինւ-
րական վարժարան կրչանախեր ի Սօճիա,
իրեն դասընկեր էր Շուկացի Պ. Պողոս
Մ. Պոյանեանը, որուն սեւեւ կը գրէր քէ
պէտք է որ իր երիտասարդութիւնը մի քիչ
ալ արկածախնդիր ըլլայ, երբ իր ազգին
բեմամբները ամէն կողմէն կ'ուզեն մեռ-
ցնել զայն, ու կը հրաւիրէր միասին եր-
թալ Հայաստան: Պէտքն սակայն հասաւ իր
մուրազին, գնաց մինչեւ Վան, Խանասոր,
եկաւ ու էտրնէն եղաւ իր հանգստարա-
նը: Իր ընկերը սակայն անոր մահուրնէն
վերջը, տեղւոյն քաղաքացեւութեան դիմե-
լով, Հայերու անուանով խնդրեց, որ հայ-
կական քաղը երեքի բաժնելով «Պէտք
Պուկարացի», «Լորիս Մէլիֆօ» եւ «Հա-
յոց եկկղեցի»-ի փողոց անուանուին, ինչ
որ ընդունուեցաւ ու հանդիսաւոր նիստի
մը մէջ վաւերացուելով (այդ ասեմները
տեմօրաբ կառավարութեան ձեռքէն էր
քաղաքացեւութիւնը եւ ինքն ալ անգամ)
պատշտապէս հաղորդուեցաւ եղելութիւ-
նը: Այսօր 22 տարի է որ հայոց գլխաւոր
փողոցին անկիւնը կախուած կայ ու կը
մնայ «Պէտք-Պուկարացի փողոց» ցուցա-
նաստիսակը՝ իբր յարգանքի արժանաւոր-
ութիւն եւ իբր յիշատակ հայ եւ պուկար
եղբայրակցութեան:

ՇՈՒՄԼԱՅԻ մէջ, ա-
ռաջին անգամ ըլ-
լալով դերասանա-
պէտ Թովմաս Ճա-
նուկեանեան, իր
Օր. Քնարովը բաւ-
րաններ տուած ու գե-
ղարուեստին ծառայած
է: Գնահատուած է իր բոլոր ներկայա-
ցումներուն մէջ 1890 թուականին: Տեղ-
ւոյն մէջ ալ հաստատուած էր արդէն Թա-
տրասիրաց «Արարա» ընկերութիւնը, ո-
րուն գործօն անդամներն էին. Պ. Պ. Տիգ-
րան Անէմեան, Յովհաննէս Մանառեան,
Յովակիմ Թորոսեան, Մեհրապ հնի. Հաւ-
րարձումեան. որոնք բաւարար յաջո-
ղութեամբ ցուցադրած էն «Արեակ Բ.» եւ
այլ հայկական կէտերէ, բիւսեր: 1900 ին
ալ նոր ուժեղով մղում տեսնուած է գործին:

Նոյն թուականին ալ կազմուեցաւ Հ. Յ. Դաճնակցութեան «Կոռնկ» նուագախումբը, որ միշտ օգտակար եղած է ազգիկար նաեւ «Կարմիր Նայ», «Աղբասախնամ» «Հայունեաց Շաֆէ ընթերցարան», Բարեգործական ընդհ. միութեան մասնաճիւղ, Հնչակեան ակումբ, Ռամկավար ակումբ, Քոմունիստական ակումբ:

Եկեղեցին որ կը կոչուի Ս. Աստուածածին, հասութաբեր կալուածներ ունի ի Քոնսթանցա, որսկցւով կը մասակարարուի: Ս. Վարդանեան ազգային վարժարանն ալ միշտ եղած է բարեկարգ ու եսէն ընդարձակուած է, ու այսօր լաւ դիրք մը ունի, եւ ազգին սեփականութիւնն է:

Այսօր Հայոց ընդհանուր քիւր 1500 ի մօտ կը հաշուուի:

Դ.

ՌՈՒՍՃՈՒՔ

Հիւսիսային Պոլկարիոյ ալյա կարելու յագոյն քաղաքը, որ կը տարածուի Դանուբի եզերաց վրայ, բանուկ ու վաճառաչահ էր, մինչեւ վերջերս, ունենալով ու պահելով մշտական յարաբերութիւն Դանուբեան ազգաց հետ: Հոս ալ Հայերը վաճառական

նովածեան ու զօրծի ասպարէզին մէջ ընդունակութիւն ցոյց տուած ու յառաջդիմած են: Ընդհանուր առմամբ բարեկեցիկ գիւրք ունին:

70ական թուականներուն ու Միաճախ վաղային օրով, եւրոպական քաղաքի մը կարգը անցած է: Անկէ առաջ գիւղաքաղաքէ մը տարբերութիւն չունէր: Միաճախ բաշան ուսումը և ընթերցանութիւնը տարածելու և զարգացնելու համար, իր անձնածախքով ընթերցարան մը բացած է (գրաւթխանէ) այլ եւ այլ լեզուէ տեղական թէ եւրոպական թերթեր բերել տուած, ու Պոլսէն գրասէր հայ մը հրատարակով, անոր աւանդելով իրեն տակ դրած է զայն: Այն տառնները Հայոց թաղը երկու մասի բաժնուած է եղեր. Եէնի Մաճախէ, քաղաքէն դուրս, ուր կառուցուած է Հայոց եկեղեցին միւսն ալ քաղաքին մէջ: Սկիզբէն հոս ալ հայերը թրքախօս ենեղած, սակայն վերջէն մի քանի նորահաս երիտասարդներ ուսման ճաշակն զգալով ընկերութիւն մը կազմած են, հանգանակութեամբ աղջկանց յատուկ դպրոց մը բացած, և արական վարժարանին ալ սատարած են: Այդ օրերուն մէջ Ռուս ճուրի հարուստ ազգայիններն ալ, որոնք Վառնայի հայերէն հարկւրապատիկ աւելի

հարուստ եղած են, գալուցի համար գրամ տալը, կամ ծախք ընելը աւելորդ տեսած, և իրենց զաւակաց ուսման համար բնաւ փոյթ ու խնամք տարած չեն: Միւս կողմէ սակայն տեղացի ուսումնասէր երիտարար-դուծիւնը իր կարողութենէն վեր ազգօգուտ ծառայութիւններու նուիրուած է եղեր:

1890 թուին, հոն այցելած է Գերաւ պատիւ եղիշէ Դուրեան վարդապետը (Երուսաղիմայ այժմու Պատրիարքը): Այդ օրերու հոն կը գործէր Հայոց հայրենասիրական միութեան ընկերութիւնը, իբրեւ յեղափոխ խական կազմակերպութիւն: Սուլթան Համիտ հոտ առնելով, Պաաբիարքարանէն Դուրեանը իբրեւ նուիրակ կուգայ, յորդորելու համար Ռուսճուգցիները, որպէսզի ևս կենան իրենց այդ գրգռիչ ընթացքէն: Քարողին մէջ երբ կը յորդորէ հանգարտիլ ու համբերել, յայնժամ տեղւոյն միութեան ատենապետ Պ. Ֆրանկիւլ Ոսկերիչեանը գիտողութիւն ըրած է ըսելով. «Սուլթան Համիտը գեռ համբերութիւն կ'ըսպասէ մեզմէ» և այս խօսքին վրայ կը հեռանայ եկեղեցիէն, որուն կը հետեւի ժողովուրդէն մաս մը: Իսկ քարողիչ վարդապետը կը շարունակէ աւելցնելով. «Դուրս ելլողները թող քիչ մը համբերութիւն ունենային խօսքերս լսելու մինչեւ վերջը...»:

Նոյն տարին, Վարդանանցի հինգշաբթին, երբ ազգային տօնին առթիւ հանդէս կը կատարուէր, ուր ներկայ եղած է և վարդապետը, փոքրիկ աղջիկ մը իր արտասանութեան մէջ կ'ըսէ. «Նոյեան տապանին աղունիին պէս մ'աղբարի լուր մը բերի՞ք...»: Սա մի տպացոյց է, որ պուկարահայ հին գաղութն ալ հայրենասիրական եռանդով առլցուն շարունակած է պահել մինչև վերջը իր ազգային գիտակցութիւնը: Իսկ գերապատիւ վարդապետը, որուն այդ քայլն իսկ կրկնակ հայրենասիրական կարելի է կոչել, երկու շաբաթի չափ մնայէ յետոյ ձեռնունայն ետ կը վերադառնայ: Ապա սուլթանական հրամանով ու ետքէն զրկուած յիազօրի մ'ը ցուցմունքներուն վրայ կը բանտարկուին Պ. Պ. Ֆրանկիւլ Ոսկերիչեանը, Կարապետ Այտընեան, Արմենակ Թօրոսեան և Պոտուր Կարապետ, պոմպայի ծանօթ խնդրոյն պատճառաւ: Ետքէն Պուկար նախարարապետը խիզախն Սթամպուլօֆ, կ'այցելէ բանտ և կը հրաւիրէ իր մօտ Պ. Ֆրանկիւլը ու կ'ըսէ. «Մի վախճաք դուրսը եղած տարածայնութիւններէն, քիչ ժամանակէն դուք պիտի ազատուիք, որովհետեւ մենք գիտենք թէ ինչ ըսելէ տաճկական բռնապետութիւն, իսկ հոս տաճկաստան չէ»: Իր մեկնումէն յետոյ այլևայլ

նուէրներ կը արտին բանտարկեալներուն, ու ընդամէնը հինգուկէս ամիս բանա մնալէ յետոյ ազատ կ'արձակուին: Այդ օրերուն Ռուստօքի Հայութիւնը նոր սղեւորութեան մը մէջ արբշիւ հայրենասիրական բուռն արտայայտութիւններ կ'ունենայ: «Դանսօքի հրաւարակիչը Մկրտիչ Թիւթիւհեան իբր դաւաճան, իր արժանի պատիժը կը գանէ Պալտոյ մէջ ահւօռի ենթարկուելով:

1885ին բայտած է առաջին հայկական ընթերցարանը, հայոց հայրենասիրական միութեան անդամներուն կողմէ:

Հ. Յ. Դեան Տաքէսեան տկամբը, որ նուիրում է ժողովրդանուէր ուսուցիչ ու եռանդուն գործիչ Վարդապար Տաքէսեանի անուն, տակաւին կը շարունակէ պահել իր գոյութիւնը: Տաքէսեան Վարդապարը, իբրեւ պալքանեան շրջանի պատուիրակ, մասնակցած էր Հ. Յ. Դեան Տաք ընդհ. պատգամաւորական ժողովին Իկարին, 1915ին ու ձերբակալուելով կը նահաւակուի իր քիհասականներէն:

Ռուսնուի Հնչակեան շարքերէն ալ Պ. Կառապետեան եղած է պուկարահայոց առաջին նահաւակը, 96ի Վանայ գործունէութեան մէջ:

Ռուսնուցին ունեցած է եւ իր մեծ հայրենասէր զաւակը, յանձին sofp. Գրի-

գոր Սայեանի, որ զգալի չափով մը անձնուէր մասնակցութիւն ցոյց տուած է հայ ազատագրութեան գործին մէջ:

Տեղւոյն Մետրապեան ազգային վարժարանը օգտակար եղած է, Ինչպէս նաեւ Տիար Սարգիս Գալուսմեանի շինել տւած մանկապարտէզը:

Ռուսնուցի մէջ հրատարակուած են «Կեանքներ», «Հայաքեր», «Պալքանեան Մամուլ», վերջինս Պ. Յարութիւն Պողոսեանի խմբագրապետութեամբ:

Այժմ հայոց ընդհանուր քիւր կը հաշուուի 4000:

Դ.

ՏԻԼԻՊԷ

Հաւաւային Պուլկարիոյ գլխաւոր փաղաքներէն մին է Քիլիպէն:

Վերջին պատերազմներուն հետեանֆով Թրակիոյ կողմէն ստուարաքիւ հայեր եկած ու հաստատուած են հոս, որոնք կը զբաղին վաճառականութեամբ եւ արհեստով:

1900 քուականէն առդին Քիլիպէի հայութիւնը կը նուիրուի մի եռանդուն գործունէութեան, ուր անպակաս եղած են մշտնջողական ուժեր եւ գործիչներ, եւ

որոնք յեղափոխական իստակներով առաջ-
նորդուած էին:

1905 թուին Սուլբան Համիսի վրայ
կասարուելիք մահափորձին նախասօնակը
կը կասարուէր հոս: Պանծալի Քրիստա-
փորի եւ Քէնսիրեանի անակնկալ ու ցա-
ւառիք մահը վրայ գալով քէն պահ մը
գործերը վերիվայր երջեցան ու ժըռու-
քին պատճառեց, սակայն գործը անընդ-
հատէն հետապնդուեցաւ, ու Սոճիայի
մէջ պատահած այդ երկու անգուգական
դէմքերու եղբրական մահերը, երբեք պատ-
հառ չեղան քաջերու խիզախութեան եւ
ընկերումին: Այս արտակարգ պարագան
դէպք մըն է, որ յաւէ յիշատակելի պիտի
մնայ, ու իր փառայեղ տեղը պիտի ունե-
նայ մեր ազգային պատմութեան մէջ: Մի-
թէ մենք չպիտի գիտնանք զնահասել գայն
երբ ընդհանուր աշխարհ հիացաւ, ու ապ-
շած մնաց հայուն այդ կորովին վրայ:
Միթէ այսօր Սէրէմնեան Պետրոսի հայրե-
նիքին վրայէն տարբեր շունչ մըն է որ կը
սաւառնի, կամ անոր բոցավառ ու հը-
րայրեաց ոգին շիջաւ, միթէ կա՞յմէկը որ
համարձակէր մտելուր անոր առկայծող
կանթերը, որ միշտ պիտի պլպլայ մեր երկ-
նակամարին վրայ, իբրեւ աստղը արիւրանց:

ՏԻՆԻՄԵՐ, եւ առհա-
սարապ պուկարահայ
կեանքին մէջ օգտա-
կար եղաւ «Ռազմիկ»
կիսաշաքարաքերը,
որուն խմբագրապե-
տութեան պատշտիւ
ձեռնհաստէն կը վա-

րէր Պ.Ռուբէն Զարդարեանը, ծանօթ գրագէտ
բանաստեղծը: Անոր գրած համով հոտով
պատկերները, խմբագրականները, քաղա-
ական եւ ազգային տեսութիւնները լուրջ
համեմատութեամբ ու համոզիչ էին, ու կա-
րելի չէր չի համակրիլ անոր գրչիւն, զոր
գրական գեղեցկութիւններով կը պնդա-
գարդէր ամէն մի յօդուած. այդ իսկ բա-
ւական էր արդէն ստեղծելու համար իր
անձին շուրջ համակրելի մթնոլորտ մը:
«Ռազմիկ»ը 1905—1909 լոյս տեսաւ, իսկ

խմբագրապետք քրական սահմանադրութեան հոշակումէն օգտուելով Կ. Պոլսոյ մէջ «Ազատամարտ»ի խմբագրապետքեան պաշտօնը ստանձնեց:

1901ին, կրթական մեակ Ռոստում ալ հոն էր, ու մենք հանչցանք զինքը իր բացած «Զօրեան» վարժարանով:

Ան իր լոին գործունէութեամբ ցոյց տուաւ թէ, իսկական ժողովրդական գործիչ էր, եւ իբեւ այդպիսին մինչեւ վերջը մահառեց իր սիրած ժողովուրդին ազատագրութեան համար, եւ մի օր անդամ հիւանդութեան մը զոհը եղաւ, Պաֆուի ինքնապաշտպանութեան նման հրակայական աշխատանքներու միջոցին:

Ազգային վարժարանն ու մանկապարտէզը օգտակար հանդիսացած են, շնորհիւ ժողովրդական գործունեակին:

Տեղւոյն Գրասիրաց եղբայրութեան գրադարանը կը շարունակէ պահել իր գոյութիւնը 1883էն ի վեր: Ունեցած է իր պատմական դերը հայ բնակչութեան մէջ, եւ զգալի չափով մը արդարացուցած է իր վրայ դրուած յոյսերը:

Պետրոս Սերէմնեան (Պէտր-Պոլկարացի) Խանասորի առիւծը եւ Անդրիանուպոլսոյ նահապետը. 1901 Նոյմ 27ին կա-

խաղան կը հանուի Սօֆօթի, Մերնանօթի եւ Ռօսօսթոցի Օննիկ Թօրոսեանի հետ: Հոն անհաւասար կռիւներու ընթացքին կը զոհուին Թաթաւր, Անիօնը եւ Սպիլը: Վերջին տարիներս հիմնուեցաւ նաեւ Հ. Յ. Գաւենակցութեան տունը:

Շերկայիս տեղւոյն մէջ բացուելու վրայ է «Մետրապեան» միջնակարգ վարժարանը:

Ունին եկեղեցի մը հարուստ եկամուտով, որ կը կոչուի Ս. Գեարգ: Գովեստի արժանի է Պ. Սարգիս Պալթաեանի կազմած երգչախումբը, որ իր բառաձայնով կ'արժեցնէ ունեցած տաղանդը:

Այժմ ճիւղիպէի հայութիւնը 8,000ի մօտ կը հաշուուի:

Ե.

ՍՕՑԻԱ

Պոլկարիոյ քաղաւորութեան մայրաքաղաքը Սօֆիան, հսկայական յառաջդիմութեան մէջ է այսօր, ու վերջին պատերազմէն յետոյ խառը դրամազուրիներ շարժման մէջ դրուած կը տեսնուի շինարարական եւ առեւտրական գործառնութեան մէջ:

1895ին, Պ. Մկրտիչ Թերլեմէզեանը

(Ա. Եսիսեան) Պուլկարիա գալուն, Սօֆիա հանդիպելով կը գործէ Հայոց հայրենասիրական միութեան մասնաճիւղ կազմել եւ այս առթիւ կը տեսնուի Պ. Սեպուհի Գառնիսեանի եւ Պ. Գրիգոր Միկայելեանի հետ, որոնք ալ ժամանակ հեռագրական պատգամներ էին: Երբ կը հրապարակուին հիմնելու համար տեղուն մասնաճիւղը, անոնք «Հնչակ»ի կարմիր քրտուցիկները ցոյց տալով են ըսելով. «Գում Գառնիսեան այս Հնչակեան ցոյցերը մեզ առիթ կը տա՞նք, որովհետեւ օրուան իրողութիւններէն են, իսկ ձեր ընելիքի մասին այժմէն բան մը ըսել ու որոշել կարելի չէ»: Պ. Թերլեմէզեանի ձեռնարկը թէ եւ հոս անյաջող, սակայն Վառնա, Թուրքիոյ, Շումլա մասաւր կը յաջողի, սակայն անոնք ալ երկար կեանք չեն ունենար, ու կրկին լուծուիլ ու ձուլուիլ Հնչակեան կուսակցութեան մէջ, որ այն ատենները գործեն պէտք ունէր:

1907ին, Սօֆիայի մէջ կը գումարուի Հ. Յ. Դաւենակցութեան ճիւղ ընդհ. պատգ. ժողովը: «Քրո Արմէնիայ»ի ծանօթ հայասեր խմբագրապետ Պ. Բիւր Քիւր, եւ Տօֆ. Լորիս Մէլիքով մասնակցութիւն կ'ունենան: Պատգամաւորներ կային բոլոր շրջաններէն ու երկրէն:

Հ. Յ. Դաւենակցութեան հիմնադիրներէն Պ. Քիւրսապուր Միկայելեան եւ Պ. Վառնակցուն Քիւրսեան, 1905 Օգոստոսին պոստալի ծանօթ փորձերուն միջոցին պայքարի զոն կ'երթան Վիպոսի բարձր ունեւորներուն վրայ, եւ որոնց ոսկերտիքը անփոփոխած են այստեղի գերեզմանատան մէջ:

1911ի Պալանեան պատերազմին ժամանակ Սեդրակի եւ Պ. Գարեգին Նժդեհ, հայ կամաւորական խումբով մասնակցութիւն կ'ունենան ու յաղթական կը վերադառնան, ասիականի բարձրացում ու շահեւան ստանալով Պուլկարիոյ ձառէր-սիւնանի քաղաքէն:

Հայոց հանրապետութեան ընդհանուր հիւպատոսը, որ հոս կը նստի, պուլկար կառավարութենէն նանչուած է, եւ տուն եւ կիրակի օրերը, հայկական եռագոյնը փառայեղօրէն կը ծածանի հիւպատոսարանի շէնքին վրայ:

Ունին Ս. Ասուածածին անուանու եկեղեցի մը, որուն հիմնադրութեան մասին հետեւեալ յիշատակութիւնը կը գրենք բնաշխարհիկ բառաւանդի 762րդ էջին վրայ, որ կ'ըսէ թէ, Աբրահամ (Սպարո) ջէլէպին, Պէլկրասէն կ'ելլէ ու Ամրս-

քերամ կ'երթայ եւ հոն եկեղեցի կրօնէս ու կը զարդարէ: Մալթա կը մտնէ, կը հասնի Կրետէ եւ հոն եկեղեցի կը գնէ ու ծանուագին կ'անհետկը զարդարէ: Զմիւռնիոյ մէջ եւս բարիքներ կ'ընէ, կ'ըմտնէ: Պոլիս եւ գերիներ կ'աղատէ: Կ'երթայ Սօփիա հոն եւ եկեղեցի կը հիմնարկէ: Կ'ենթադրուի, որ շուրջ 350 տարուան հընթիւսն ունի:

Այժմ անգլոյն հայ բնակչութեան թիւը 2000 կը հաշուուի:

Ունին «Արամեան» վարժարան մըն ալ որուն երկսեռ աշակերտաց թիւը 100էն աւելի է: Հայաստանի Հանրապետութեան նախորդ վարչապետը Ն. Վ. Աղէքսանդր Խաւսեան Սօփիա կ'այցելէ 1920 Օսոստոսին եւ կը բանախօսէ խոուն բաղժութեան մը առջեւ: Այն օրերուն պուրիարահայերը շարժման մէջ էին գէպի Հայաստան ուղեւորուելու համար:

2.

ՊՈՒՐԿԱԶ

Վառնայէն յետոյ, Սե Ծովու վրայ վաճառաշահ քաղաքներէն մէկն է Պուրկազը: Գաղութը Անիի գաղթականութեան կը պատկանի, որոնք նախով եկած ու հաստատուած են հոն: (Ծանօթ. — Պուրկարահայոց ծագ-

ման մասին մեր ուսումնասիրութիւնը առանձին նիւթ կը կազմէ, որուն աւարտումէն յետոյ պիտի հրատարակենք յաջորդիւ):

Ունին եկեղեցի եւ դպրոց: Պուրկազի հայութիւնը միշտ եւ ամէն ժամանակ իր մասնակցութիւնը բերած է թէ մեր վերջին յեղափոխական շարժման եւ թէ այլ եւ այլ պարագաներու մէջ, ինչպէս այդ ցոյց տըւաւ անցեալ տարի, Գեր Գնէլ Եպիսկոպոսի եւ Պ. Սրէնցի այցելութեան միջոցին իրենք լայն չափով մասնակցած են հայ որբերու համար կատարուած հանգանակութեան:

Պուրկազի Հայերն ալ բարեկեցիկ դիւրմը ունին:

Ներկայիս հոն 1500 հոգի հայութիւն կը հաշուուի:

Ե.

ՍԼԻՎԷՆ

Նոյնպէս ունի եկեղեցի եւ դպրոց անգլոյն «Անդրանիկ» ընթերցարանը հիմնուած է 1900 թուականին:

Սլիվէնի հայութիւնն ալ եղած է միշտ զոհաբերոյ, եւ հինէն ի վեր իրենց ազգային պարտականութեանց մէջ անթերի դրուած են:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՃԱՇԱՐԱՆ

« Տ Օ Ռ Է »

ՍԷՐՏԻՔԱ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 10

ՍԲԼԷՆՏԻԹ ՄԵԾ ՍՐՃԱՐԱՆԻՆ ԿԻՑ

Սօֆիայի գլխաւոր կեդրոնը, «Փա-
նաս» և Սրբէնտիթ» մեծ պանդոկոնե-
լոն մէջտեղ, շքեղ կահաւորումով, ա-
րագ սպասարկութեամբ և արեւելեան
համեղ կերակուրներով Հայկական միակ
ճաշարանն է «**ՏՕՐԷ**»-ն:

Սրտասահմանէն և գաւառներէն
Սօֆիա այցելով հայերու համար միակ
և յարմարագոյն ճաշարանն է:

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ՊԻՏԻ ՀԱՒԱՏԱՔ

Տէր Էւ սփորէն

ՍԷՐՏԻՔ ՆԵՐՍԷՍԻԱՆ

ԱՆԳՈՒՑԵԱԼ հայրե-
նասէր Պ. Խաչիկ
Թօհաճեանը զգա-
լի օգուսներ տուած
է իր հայրենիքին ու
ազգին, որուն յի-
շասակը միշտ վառ
մնացած է հոն:

Այժմ հոն կը հաշուուի 1200 հոգի
հայ:

Ը.

Թ. ԲԱԶԱՐՃԷՔ

Հայերը ունին Ս. Սեփանոս անու-
նով եկեղեցի մը, որ շինուած է 1820 թուին,
էփրեմէի Տ.Տ. Մեսրոպայ արքեպիսկոպոսի
արդեամբ Էւ ջանիւք իշխանաց Էւ Ած-
ասէր ժողովրդեան: ՈՒՆԻ 100 արժավար
հող: Դպրոց մըն ալ ունին, 50 սարի առաջ
շինած, որուն շարեկան պիւսնէն 20,000

լեվա է: Ոհնին եւ «Ռաճճի» ընթերցարան մը 15 սարի առաջ հիմնուած:

Այժմ տեղոյս հայութիւնը 1300 հոգի կը հաշուի:

Թ.

ԽԱՍՔՕՎՕ

15 սարի առաջ ունէր ի վաժարանը, զոր Պ. Պետրոս Աստուծոյն անձնութեամբ հաստատած եւ սարեկան եկամուտս ալ ապահոված էր:

Ներկայի Հայոց թիւը 1200 կը հաշուի: Սվիլէնկրաս, Եամայօլ, Ալթօն, Քարնապար, Սքարա Զակօրա, Նօվա Զակօրա, Բրովասիա, Էսփի Ճումա Ռազկրաս, Լօմ եւ Վիսին քաղաքներուն մէջ կան զգալի թիւով Հայեր ինչպէս նաեւ գիւղերը ձրուածները, որոնց ընդհանուր թիւը 15,000ի կը հաշուուի: Այժմ մտադրութիւն կայ տեղ տեղ դպրոցներ բանալ եւ եկեղեցի ունենալ:

ՎԵՐՁԱՐԱՆԻ ՏԵՂ

Այժմ երբ պիտի ուզենք համոզուել թէ, անցեալին մէջ մենք ունեցած ենք քիչ թէ շատ նախաձեռնող ոգի ու շինարար աշխատանք. մեր ներքին կեանքին մէջ արթնամտութիւն ունենալուս, սաստարելով մեր

կրթական ու եկեղեցական գործին, ինչպէս նաեւ մեր ազգ. սահմանադրութեան ոգոյն համաձայն վարելով ու սնօրինելով մեր վարչական մեքենան:

Միւս կողմէ ալ, երբ մեր մասնակցութիւնը բերած ենք հայուն ազատագրութեան պայքարին, այնպէս նաեւ մեր ոյժին ներած չափովը տուած ենք, եւ աղօթքին, իսկ այսօր աւելի քան երբեք, մենք պէտք ունինք ինքնամփոփումի, պահելու համար մեր ուժերը, միւս կողմէ ջանալով, որոշ չափով մը մեզի բաժին ինկած պարտականութիւնը կատարելու հանդէպ մեր ժողովրդին ցանուցիւ բեկորներուն:

Մեր ներքին կազմակերպման գործը այն պիտի ըլլայ, որ պիտի ջանանք վառ պահելու տոմային դաստիարակութեան սէրը ինչպէս նաեւ պիտի կազմակերպենք մեր եկեղեցական կրօնական վիճակը, որպէսզի անով պահպանենք մեր գոյութիւնը:

Այժմ արդէն մեր մէջն են հայ մատակցութեան յայտնի դէմքերէն շատեր որոնցմէ պիտի ուզէինք որ իրենց մասնակցութիւնը բերէին մեր գաղութին կազմակերպման գործին:

Եւ նկատելով որ համայնքները ազատ են, ըստ իրենց կրօնա-բարոյական տարբերութեան, վարելու ու կառավարելու հա-

մար իրենց ազգային հաստատութիւնները
ներքին ինքնավարութեան ձեռով:

Նկատելով նաեւ մեր միջավայրին
յարմարութիւններն որ մեր եղբայրակից
պուլկար ժողովուրդին մեզի հանդէպ տա-
ծած սէրն ու համակրանքը որը կարելի
է օգտագործել:

Ուսի, մեր վարիչ շրջաններուն կը
վնայ շարժիլ, եւ շուտով գումարել պուլ-
կարահայերու ընդհանուր պատգամաւո-
րական ժողովը, ստեղծելու համար կեդ-
րոնական իշխանութիւն մը, որուն ան-
հրաժեշտ պէտք ունինք, եւ այն ալ կարն
ժամանակի մէջ պէտք է գումարուի:

ԳՈՂԱՐԵՂԻՆԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՅԱԿՈԲ ՊՈՅԱՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՈՖԻԱ, ԹՐԿՈՎՍԿԱ ՓՈՂՈՅ ԹԻԻ 33

Կը վստահուէ ժամագործի ար-
հեստին վերաբերեալ ամէն տեսակ
գործիքներ, եւ ամէն կարգի մեծ
ու փոքր, նաւակաւոր. եւ տկուն
ժամացոյցներ:

Կը գնէ ու կը ծախէ ոսկիէ,
ադամանդէ եւն. ամէն կարգի մա-
տանիներ, օղեր, եւ ամէն կարգի
ու տեսակի շորաներ:

ԶԵՌՆՏՈՒ ԵՒ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐ

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

ՆՇԱՆ ԳԱՐԲՆԵԱՆ

ՍՕՖԻԱ

Մօսէրէն սինեմային զիմացը Մարիա
Լուիզա փողոց, թիւ 49 փակին մէջ:

Կը պատրաստէ շիր և տոկոսն աւ
րանց զգեստներ, տաճկաձերձիկն նու
րաճեւութեանց Համեմատ:

ԽԻՍՏ ԶՇՏԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ԴԻՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆ

ՄԵՍԲՈՊ ՄՈՒՐԱՏՕՅ

ՓԱՍՏԱՐԱՆ

ՍՕՇԻԱ, „ՅԱՐ ՊՕՐԻՍ“ 53

Կ'ընդունի ժամը 2 — 4

ՀԵՌԱԶԱՅՆ՝ ՏԷՊՐ 105

ՀԱԺԱՌԱՏՈՒՆ

ԹԵՐՄԻՆՈՒՍ

ԵՂԲԱՐԲ ՏԷՐ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

ԼԷԿԷ ՓՈՂՈՅ ՏԻՇԻՅՑ ԲԱԶԱՐ ԹԻՒ 13

Կը վաճառէ ամէն տեսակ կա-
նանց վերաբերեալ առարկաներ,
վերջին նորաձեւութիւններու հա-
մաձայն:

Ինչպէս նաեւ հարսանեկան ու
մկրտութեան վերաբերեալ ամէն
տեսակ շղարհներ, ծաղիկներ, քա-
գեր իր ամբողջ կազմով, ու պըզ-
սիկ տղոց ամէն տեսակ հագուս-
տեղէն եւ այլ վաճառքներ:

ԽԻՍՏ ԴԻՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԳՈՂԱՐԵՂԻՆԱՑ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Խ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ԼԵԿԷ ՓՈՂՈՑ

Մեծ արանակ և փոքր արանակ վա-
ճառում ամէն տեսակ դահարեղի-
նաց:

Աղամանդէ, ոսկիէ, արծաթէ մա-
տանիններ, օղեր, ապարանջաններ ևն.
ամէն ճաշակի ու ձեւի համաձայն:

Գ Ի Ն Ե Ր Ը

ԽԻՍՏ ԴԻԴՐԱՄԱՏՁԵԼԻ

ԿՕՇԿԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳՐԻԳՈՐ Յ. ԲԱՎԼԵՅԵԱՆ

ԼԱՎԷԷ ՓՈՂՈՑ ԹԻԻ 19

Կը վանառենք ամէն չափու եւ
հասակի համաձայն տկուն կօշիկ-
ներ:

Յւրոպական ու տեղական ամե-
նաառաջնակարգ կաշիներն ու
մորթերը կը կազմեն մեր վանա-
ռասան մաքրիւսը:

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ ա-
մէն նաւակի յաւմարութիւններով:

Դիմեցէք մեր հասցէին, ուր պի-
տի գտնէք ձեր նաւակին լիակա-
սար գոհացում տուող կօշիկներ:

ՀԱՅ ԺԱՄԱԳՈՐԾ

Ա. ՄԷԹԵԱՆ

ԲԻՐԹՍԲԱ ՎՈՂՈՂ ԹԻԻ 7

Մեր աթելիէի մէջ կը ծախուին օղեր, մասանիներ, եւ ալն ոսկեղէն իրեր:

Կը նօրոգենն ու կը շինենն նաեւ ամէն կտրգի աւուած ու խանգարուած ժամացոյցներ, ինչպէս նաեւ ծախենն ու փոխանակենն ամեն տեսակ ոսկեղէն առարկաներ:

Անգամ մը դիմողը պիտի համոզուի մեր ըսածներու իրականութեանը:

ՕՆՆԻԿ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

ՄԵՔԵՆԱԳՈՐԾ

Քրիիլի Մէքօշի 47

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉ

ԳԵՂԵՅԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Յար Սիմէօն, Լօմօֆա անկիւնը

թիւ 16

Քոյր այն Հայերն որոնք Սօճիա կուգան, քող նկատի առնեն մէր հասցէն էւ անգամ մը այցելեն որպէսզի իրենք համոզուին թէ մաքրութեան եւ թէ արագութեան:

ՋՈՒՏ ԻԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱԵԱՐԱՆ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱԵՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Փողոց Յար Սիրմէօն, թիւ 72 Սօփիա
Կը խնդրուի Հայկայ զաւակներէն ու
մասնաւորաբար հայ տարուբեր գաղթա
կաններէն եթէ բախտը ունենան Սօփիայ
իյնալու, թող չի յաճախեն ալլաղան կեղծ
ճաշարանները, ուր իրենց գրպանները պի-
տի պարպեն վառն ոչնչի, ու միշտ կողմէն
ալ ստամուռնին պարապ դուրս պիտի ելլեն,
այլ թող դիմեն «Ազգերու Դաշնակցութիւն»
միակ հայ ճաշարանը ուր պիտի դառնեն ի-
րենց ճաշակին համեմատ համեղ հայ սու-
նի կերակուրներ արեւելեան ճաշակով, որ
միմիայն անհատ իւրով պատրաստուած են:
Նոյնպէս ապահովագրած պիտի ըլլան
իրենց գրպանները կամ քսակները որովհե-
տեւ «Ազգերու Դաշնակցութիւն» ճաշարանը
ինտաֆի վրայ հաստատուն կերպով հիմնը-
ւած առաջին զուտ հայկական ճաշարանն է
Սօփիայի մէջ:

ՏԳՐԵՆ
ԵՐՈՒԱՆԿ ՊԶՏԻՎԵԱՆ

ՎՊԳՏԻՒՈՐ ՈՓԶՄՏՈՒՄ

ՆԱՏԵՐԱՓԵՐՈՒՄ

Գ Կ Թ Ց Ս Ն Ս Փ Գ Զ Ն Դ Ե Դ Կ Կ Ն Ն

Կը շինէ ու կը վաճառէ վերջին նորոգելութեան, համա-

ձան ամենալինքնիւր եւրոպական կաշիէ կօշիկներ, արանց եւ

կանանց ու ամեն չափու վրայ:

Խիստ նաւակաւոր այս կօշիկները ունին նաեւ դիւրա-

մաշկի զիկներ:

Գ Կ Թ Ց Ս Ն Ս Փ Գ Զ Ն Դ Ե Դ Կ Կ Ն Ն

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ԳՆԱՑԿԻՆ ՃԱՄԱՆԱԿԱՅՈՑՅԸ

ՍՈՅԻԱՅԻՆ ԿԸ ՄԵԿՆԻ

Վառճա	առատօշան ժամը	9.01	ն
Վառճա	Երեկոյան ժամը	7.05	ն
Բէլճն	ժամատար	12.45	ն
Պարկազ	առատօշան ժամը	7.12	ն
Սիլիկնիւրա	Երեկոյան ժամը	10.25	ն
Սիլիկնիւրա	գօնվէնսիօնայ	2.30	ն
Էփրէս		11.10	ն
Պարկազ	խառն, առատօշան	8	ն
Արեւմտե գօնվէնսիօնայ	կէս օրէ յետոյ ժամը	3.23	ն
Արեւմտե Երեկոյան	Էփրէս	7.19	ն
Էփրէսի	առատօշան ժամը	7.40	ն
Էփրէսի	կէս օրէ յետոյ	1	ն
Լոմ	առատօշան ժամը	7.10	ն
Պարկազ	առատօշան	5—8.30	ն
Պարկազ	կէս օրէ յետոյ	1.45—5.40	ն

ՍՈՅԻԱ ԿԸ ՀԱՄԱՆ

Վառճալէն Երեկոյան	6	ն	
Բէլճն	2.42	ն	
Պարկազ	12.32	ն	
Սիլիկնիւրա	գօնվէնսիօնայ	2	ն
Սիլիկնիւրա	Էփրէս Երեկոյան	6.34	ն
Սիլիկնիւրա	առատօշան	6.12	ն
Պարկազ	խառն Երեկոյան	7.52	ն
Արեւմտե գօնվէնսիօնայ	կէս օրէ յետոյ	1.12	ն
Արեւմտե Էփրէս		10.24	ն
Էփրէսի Երեկոյան		9.50	ն
Էփրէսի	կէս օրէ յետոյ	1.20	ն
Լոմ Երեկոյան		8.10	ն
Պարկազ	առատօշան	7.52—12	ն
Պարկազ Երեկոյան		5.14—8.50	ն

Ք. ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ ԵՐ ԸՆԿ.

ՀԱՅ ՄԻՋԱՎԱՋԱՌԱՏՈՐՆ ԵՐ ՆՊԱՐԱՎԱՋԱՌԱՏՈՐՆ

ԲԻՐՈԹԱՔԱ ՓՈՂՈՑ ԹԻԿ 34

Կը վաճառէ մաշուր եւ անխաղաղ սեռակէ տուքէ ամէն
նաւակի յարմար եւ խիստ դիւրամասշտի գիներով:

Մեր վաճառատան մեջ պիտի գտնուի նաեւ ամէն ինչակ
նպարակոնով ապրանքներ. նախաւոր գիներով:

ՄԵՐ ՀԱՍՑԷԻՆ ԼԱԿ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԿՆ ԸՐԷՔ

ՀԱՅԵԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ՇԵԽՆԻՓՈՆ.

ՅԱՐ ՍԱՄՈՒԷԼ (Պէգէսէն) քիւ 42

Մեր սպարանին մէջ կը սպուին
ամէն տեսակ վաճառականական
տեսքակներ ու մեքանիսիւմներ,
ինչպէս նաեւ դրամատոններու եւ
այլ հաստատութիւններու վերաբերեալ
ամէն տեսակի անթիքսուր նամակի
քուղքեր, հաշուեցուցակներ, բոլլ ցա-
ներ, ընկալագրեր եւն.:

Կը սպենք նոյնպէս պրոշիւրներ,
գիրքեր, յայտարարութիւններ, հարա-
նեկան հրաւիրագիրներ, աշցագա-
րքեր, խիստ հաշակաւոր, մաքուր տը-
պագրութեամբ եւ արագ:

Ապագրանքները կ'ընդունինք ա-
մէն լեզուով.

Ռեպրուրիւն քրէք մեր հասցէին ուր
պիտի գտնեմք դիւրամասշիւ գիներ.

2001

0021926

2 018

5353

« Ազգային գրադարան

NL0021926

